

**TUUSULAN JOKELAN KATU- JA VIHERALUEIDEN
KUNNOSSAPITOALUEIDEN RAMS-LUOKITUS**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Rakennettu ympäristö, hortonomi (AMK)

Kevät 2023

Lotta Rapinoja

Rakennettu ympäristö		Tiivistelmä
Tekijä	Lotta Rapinoja	Vuosi 2023
Työn nimi	Jokelan katu- ja viheralueiden kunnossapitoalueiden RAMS-luokitus	
Ohjaaja	Sari Suomalainen	

Tämän työn tilaajana oli Tuusulan kunnan viherpalvelut-organisaatio. Työn kohteena oli Tuusulan Jokelan alueen katu- ja viheralueiden kunnossapitoalueiden hoitoluokituksen (ABC-luokitus) muuttaminen vuonna 2020 voimaan tulleeseen RAMS-luokitukseen.

Tuusulan kunnassa käytettiin vuoteen 2021 asti aiemmin voimassa ollutta Viheralueiden hoitoluokitusta. Vuonna 2020 Viherympäristöliitto julkaisi uuden RAMS-luokituksen, joka osaltaan jatkaa viheralueiden vuonna 1992 alkanutta luokitusperinnettä. Uusi luokitus otetaan Tuusulassa käyttöön vaiheittain. Luokitusmuutoksen yleisistä vaikutuksista viheralueiden kunnossapitoon ei ole saatavilla tutkimustietoa, koska käyttöönotto tehtiin niin äskettäin.

Kartaston kehittämistä tehtiin tiiviissä yhteistyössä Jokelan alueella toimivien päätöksentekijöiden, työnjohtajien ja muiden käytännön työskentelyä ohjaavien tahojen kanssa. Yhteisen pohdinnan ja keskustelujen keskiössä olivat erityisesti luokitusmuutoksen vaikutukset kunkin alueen kunnossapidon käytännön työhön liittyvät ja uuden luokituksen mukaisten kunnossapitotoimien vaikutus viheralueiden kehitykseen, niihin liittyvään budjetointiin ja niiden elinkaareen osana Tuusulan kunnan viheraluestrategiaa. Uuden kartaston on tarkoitus palvella kaikkia viheralueurakointiin osallistuvia tahoja ja sen tämän opinnäytetyön myötä toteutettu muoto on helposti ja vähin resurssein muokattavissa tulevaisuuden muutoksia vastaavaksi ja käytännön työtä palvelevaksi.

Luotu kartasto tukee viheralueiden kunnossapidon käytännön työtä Jokelan viheralueilla ja toimii samalla myös luotettavana pohja-aineistona alueurakoiden, urakkasuunnittelun ja urakkatarjouspyyntöjen näkökulmasta. Uusi kartta-aineisto noudattelee yleisellä tasolla RAMS-luokitusta ja toisaalta myös huomioi Tuusulan kunnan strategiset linjaukset sekä Jokelan alueen viheralueiden kohdekohtaiset erityispiirteet. Aiempaan kartta-aineistoon nähden on uusi kartasto kattavampi ja tarkempi kuvaus Jokelan viheralueiden kunnossapitoalueista ja osaltaan mahdollistaa aiempaa luotettavamman kustannusrakenteen, urakkasisältöjen ja alueellisen kehittämisen suunnittelun Jokelan viheralueita koskien.

Avainsanat	RAMS-luokitus, viheralueiden kunnossapito, katualueiden kunnossapito, viheralueiden kunnossapitoluokitus, viheralue	
Sivut	35 sivua ja liitteitä 37 sivua	

Degree Programme in Landscape Design, Construction and Management Abstract
Author Lotta Rapinoja Year 2023
Subject Maintenance Classification of Green Areas RAMS 2020 in Jokela Area, Tuusula
Supervisors Sari Suomalainen

This thesis was commissioned by the greenspace services of the municipality of Tuusula. The target of the thesis was to create a new set of maps for the area of Jokela in Tuusula, according to RAMS 2020, which is a new maintenance classification of green areas.

The new maintenance classification of green areas was published in 2020. The previous classification of green areas (the so-called ABC classification of green areas) was used in Tuusula as well as in most public organizations in Finland until 2021. The new system of classification will be taken into use in stages in accordance with the timetables of other functions across the organization. The concrete changes brought about by this relatively fresh change in classification of green areas will most probably be seen gradually in the course of several years.

The set of maps presented in this thesis was created in co-operation with the managers, supervisors and other crucial operators at the greenspace services in Tuusula. The core of the process consisted of discussions and speculations about the forthcoming changes and the effect on these changes on the physical and environmental development of green areas in general, as well as the economic impacts the changes are supposed to have when considering commissioning, design, supervision and property management of different kinds of projects concerning green areas in Jokela. The new set of maps aims to serve as a tool for multiple functions and operators in the maintenance of green areas. The technical structure of the maps is easy to edit and modify to match the actual and continual changes and development of green areas in the future. The maps can also be easily modified to meet the various needs of different maintenance operators as well.

The outcome complies with the recommendations of maintenance classification on green areas RAMS 2020 and it correlates with the strategy for green areas in Tuusula and the characteristics of the green areas in Jokela as well. In comparison with the maps previously used the new set of maps is a more accurate and comprehensive description of the green areas in Jokela. It also enables a more reliable and accurate cost accounting, production of contract data and future plans and design than the previous material for the area.

Keywords Maintenance classification RAMS 2020, maintenance of green areas, maintenance of street areas, green areas, green services
Pages 35 pages and appendices 37 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Uusi kunnossapitoluokitus kaupunki- ja taajamaympäristöissä	3
2.1	Kaupunki- ja taajamaympäristöjen hallinnointi.....	4
2.2	Kaupunki- ja taajamaympäristöjen hallinnointi Tuusulassa	5
2.3	RAMS-kunnossapitoluokituksen yleiset arvot ja tavoitteet	8
2.4	RAMSin käyttöönoton synnyttämät odotukset – miten RAMS vaikuttaa? ...	11
3	Jokelan alueen katu- ja viheralueiden kunnossapitoalueet	13
3.1	Kunnossapitoalueiden hoidon ja urakoiden jakaantuminen Tuusulassa	14
3.2	Jokelan viheralueiden kunnossapitoalueiden erityispiirteet ja painopistealueet	15
3.2.1	Tuusulan viheraluestrategia Jokelassa.....	15
3.2.2	Kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen Jokelan alueella	16
4	Luokitusmuutosprosessi Jokelan kunnossapitoalueilla.....	18
4.1	Työn suunnittelu	20
4.2	Työn toteutus.....	22
4.3	Kehittämistyön vaikutukset	29
5	Pohdinta ja johtopäätökset	33
	Lähteet.....	36

Liitteet

Liite 1 Kunnossapitoluokituskartat Jokelan alueelta

Liite 2 Tuusulan kunnan suunnitelma viher- ja virkistysalueverkoston kehittämiseksi 2020; Jokelan alueen kehittämiskohteet

1 Johdanto

Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan jatkuvaa, ohjattua yhteiskuntatason muutosta ja sen päämääränä on turvata mahdollisuus hyvään elämään kautta maailman myös tulevaisuudessa. Muutostyön juuret ovat niin päätöksenteon kuin toiminnankin tasoilla ja kestävän kehityksen yhtenä perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen, unohtamatta kuitenkin ihmisen toiminnan sopeuttamista luonnon kestokykyyn sopivaksi globaalissa mittakaavassa. Kestävään kehitykseen vaikuttaa oleellisesti myös se, miten yhteiskunnan eri osa-alueiden kehitys edistää asukkaidensa hyvinvointia. Ekologisen kestävyuden rinnalla taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys nivoutuvat yhteen kestävän kehityksen periaatteiksi ja yhteiskunnan ja kansalaisten innovaatio- ja muutoksenhallintakyky sekä fyysinen pääoma kuuluvat oleellisiin, vahvistettavaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisiin osa-alueisiin, jotta myös luontopääomaa voidaan suojella ja säilyttää. (Ympäristöministeriö, 2022)

Ympäristörakentamisen osalta KESY - Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli on tavoiteohjelma, joka asettaa tavoitteita ja toimintasuunnan sekä soveltaa kestävän kehityksen periaatteita viheralalle. Alalla keskeisenä toimijana kestävän kehityksen edistämistä ajatellen on rakentamishankkeen tilaaja ja tämä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa sijoittuu usein julkisten organisaatioiden toimintakenttään. KESY-toimintamalli painottaa kriteerien luomista alalle, jotta erilaisten vaihtoehtojen punnitseminen ja arvottaminen keskenään olisi mahdollista. (VYL, 2018, ss. 5–8, 12)

Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 on viheralueita laadullisesti ja käyttötarkoituksen mukaan luokitteleva järjestelmä, jonka avulla viheralueiden hoitoa ja kunnossapitoa voidaan kategorioida ja siten myös tarkemmin ohjata aluekohtaisia tavoitteita asettamalla. Kunnossapitoluokituksen uudistustyö on ollut osa kaupunkivihreän ohjeistojen kehitystyötä ja uusien kunnossapitoluokkien kuvauksissa huomioidaan myös kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli. RAMS 2020 esittelee uudet viheralueiden kunnossapitoluokat, niiden tärkeimmät ominaisuudet sekä eri kunnossapitoluokkien väliset eroavaisuudet ja niitä yhdistävät piirteet. Luokituksen päivittymisen myötä käynnistyi myös Viheralueiden hoidon työselostusjulkaisun (VHT'14) päivitys vastaamaan uutta luokitusta.

Jokaisella kunnossapitoluokitusta noudattavalla organisaatiolla on mahdollisuus soveltaa ja tulkita luokituksen määrittämää viitekehystä sen omiin tarpeisiin, resursseihin ja paikallisiin painopistealueisiin sopivaksi. (VYL, 2020, ss. 8–9, 15)

Tämän opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena on ollut luoda Tuusulan kunnan viherpalveluille uuden RAMS 2020 -luokituksen mukainen, viheralueiden hoitotyön pohjana toimiva ja aiempia hoitoluokituskarttoja tarkempi kartasto, josta ilmenevät Tuusulan Jokelan viheralueiden eri kunnossapitoalueiden hoidettavat pinta-alat ja alueiden kunnossapitoluokat. Uusi kartasto selkiyttää eri toimijoiden vastuualueita ja siten mahdollistaa aiempaa täsmällisemmän kilpailuttamisen, urakoitsijakohtaisen budjetoinnin ja aiempaa sujuvamman urakoiden toteuttamisen, valvonnan ja hallinnoinnin myös kunnan organisaatioiden näkökulmasta. Kartaston avulla ovat myös alueisiin liittyvän hoidon ja ylläpidon kustannukset laskettavissa riittävällä tarkkuudella kausittaisia kilpailutuksia ja vuosittaista talouden suunnittelua varten. Käytännössä työ koskee Tuusulan Jokelan alueen katu- ja viheralueiden kunnossapitoalueita, joiden osalta muutetaan aiempi hoitoluokitus uuteen RAMS-kunnossapitoluokitukseen. Samalla on tehty päivityksiä ja tarkennuksia aiempiin karttoihin ja Jokelan alueen kunnossapitoalueiden luokitteluun.

Viheralueet parhaimmillaan tuottavat sekä taloudellista että fyysistä hyvinvointia omistajilleen ja käyttäjilleen erilaisten ekosysteemipalvelujen ja arvojen muodossa. Viheralueiden käyttäjien kannalta tärkeässä asemassa ovat arkiympäristön viihtyisyys, turvallisuus ja esteettisyys sekä hyvinvointia, toimintamahdollisuuksia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta mahdollistavat viheralueiden elementit. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaan yhteisön ja sen jäsenten kokonaisvaltainen ja tasavertainen hyvinvointi toimii edistävänä, ylläpitävänä ja mahdollistavana voimana tulevaisuuden hyvien elinmahdollisuuksien luomisessa. Tästä näkökulmasta kasvavien ja tiivistyvien taajamien viherverkoston laadun ja sen tarjoamien ekosysteemipalvelujen merkitys on keskeisessä asemassa kestävän kehityksen periaatteiden jalkauttamisessa käytäntöön.

Tuusulan kunnan tarjoama opinnäytetyön aihe innosti minua sekä käytännönläheisyydellään että mahdollisuutena lähestyä uutta kunnossapitoluokitusta omiin ensisijaisiin kiinnostuskohteisiin kytkettynä. Intressieni ytimessä on kestävä ympäristörakentaminen,

luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja luontokadon pysäyttäminen. Tämä opinnäytetyö kuitenkin keskittyy Tuusulan Jokelan alueen käytännön kunnossapitotyön kehittämiseen ja työn painopiste on kunnan viheralueurakoinnin päivittäistä työtä helpottavan, luotettavan aineiston tuottamisessa.

Tutkimuskysymyksiä tässä työssä ovat seuraavat: mitkä viheralueiden ylläpitoon vaikuttavat tekijät muuttuvat luokitusmuutoksen myötä ja miten RAMS-luokituksen käyttöönotto ohjaa tulevaisuuden viheralueiden suunnittelua sekä niiden rakentamista ja ylläpitoa paikallisella tasolla?

Lisäksi työssä pohditaan yleisellä tasolla RAMSin käyttöönoton vaikutuksia kestävän ympäristörakentamisen toimintamallin periaatteiden toteuttamiseen. Julkisen toimijan työkentän problematiikka luontokadon pysäyttämistyössä ja monimuotoisuuden ylläpitämisessä myös nivoutuu näihin pohdintoihin.

2 Uusi kunnossapitoluokitus kaupunki- ja taajamaympäristöissä

Tämän päivän tyypillinen kaupunki- ja taajamaympäristön kehitys on ensisijaisesti tiivistymistä. Niin rakennuskantaa kuin viheralueitakin sijoitetaan kooltaan yhä pienemmille alueille, joiden kuitenkin olisi tarkoitus tuottaa aiempaa monipuolisempia palveluita alueen asukkaille. Tyypillisiä kaupunki- ja taajamaympäristön viheralueita ovat muun muassa puistot, virkistysalueet, niityt ja pellot, metsät, suojavihreä, liikenne- ja hulevesien käsittelyalueisiin liittyvät viheralueet sekä erilaiset kiinteistöihin liittyvät piha- ja ulkoalueet. Kaupunkien ja taajamien viheralueiden tuottamat palvelut liittyvät suoraan alueen asukkaiden ja viheralueiden muiden käyttäjien virkistykseen, hyvinvointiin ja aktiviteetteihin ja toisaalta ne ovat myös merkittävä osa kaupunkiluontoa, erilaisia viherverkostoja ja ekosysteemipalveluja.

Tulevaisuuden kaavoitettujen alueiden viheralueverkoston toivotaan koostuvan toisiinsa sulautuvista, lajistoltaan ja ekosysteemeiltään vaihtelevista viheralueista ja uuden Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020:n avulla pyritäänkin edistämään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja myös keskenään vertailukelpoisia kaupunki- ja

taajamaympäristöjä. Ympäristösuunnittelun näkökulmasta tärkeitä painopistealueita ovat viheralueiden sijainti, niiden pinta-ala, käyttötarkoitus sekä kunkin alueen luontoon liittyvät erityispiirteet. Kunnossapitoluokitus toimii myös välineenä viheralueiden kunnossapidon tilastoinnissa, niiden laadun tarkkailussa ja vaikuttavuuden mittaamisessa. (VYL, 2020, s. 15)

2.1 Kaupunki- ja taajamaympäristöjen hallinnointi

Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaavat viheralueiden suunnittelua ja rakentamista kaavoitusjärjestelmän ohella ja paikallisen tason viheralueverkosto viime kädessä muodostuu näiden järjestelmiin kytkeytyvän päätöksenteon tuloksena.

(Ympäristöministeriö, 2022) Viheralueisiin liittyen laaditaan paikallisesti myös eritasoisia suunnitelmia ja strategioita, joiden avulla määritellään muun muassa viheralueiden yleisilmettä, suunnittelun periaatteellisia tavoitteita ja laatutasoa sekä huomioidaan yksilöllisiä, paikallisia viheralueisiin liittyviä ominaisuuksia kuten esimerkiksi alueen historiaan tai erityisominaisuuksiin kytkeytyviä tavoitteita.

Kunnossapidolla tarkoitetaan säännöllistä toimintaa, joka ylläpitää infrastruktuurin toimintaa ja ominaisuuksia. Sillä myös vaikutetaan infrastruktuurin käytön olosuhteisiin ja hallitaan sen laitteistoa ja järjestelmiä. Korjausten avulla säilytetään edellä mainittua toimintaa ja ominaisuuksia sekä palautetaan vioittuneet tai puutteelliset rakenteet käytettävään kuntoon. Hoidolla RAMS 2020 tarkoittaa erilaisten, infrastruktuuriin vaikuttavien käytettävyysolosuhteiden ja kokemuksellisten olosuhteiden säilyttämistä. Alueiden käytöllä puolestaan tarkoitetaan toimintaa, jolla hallitaan infran erilaisia järjestelmiä ja laitteita sekä huolehditaan siitä, että korjaus- ja muutostarpeet tulevat kartoitetuiksi ja että kukin alue on käyttötarkoituksensa edellyttämässä kunnossa vuodenajasta riippumatta.

Hankkeet ja niihin liittyvät hanketehtävät palvelevat kunnossapitoa ja siihen liittyviä tilaaja- ja työmaatehtäviä. RAMS 2020 mukainen kunnossapitoluokka valitaan viimeistään viheralueen tarkemmassa suunnitteluvaiheessa ja määritelmä voi poiketa kaavoitusvaiheen alustavasta määritelmästä. Suunnittelu- ja toteutusvaiheissa alustava kunnossapitoluokka vaikuttaa näissä vaiheissa tehtäviin niin laadullisiin kuin talouden ja ohjauksen ratkaisuihin.

Viheralueen olemassaolon ajan sille valittu luokitusmääritelmä kertoo kunnossapidon odotetun laatutason. (VYL, 2020, s. 23)

2.2 Kaupunki- ja taajamaympäristöjen hallinnointi Tuusulassa

Tuusulassa ja siten myös Jokelan alueella kaupunki- ja taajamaympäristöjen hallinnointi viheralueiden osalta jakaantuu eri toimijoiden kesken. Päätöksentekoa ohjaa kunnallinen byrokratia ja säädökset. Kunnan kiinteistöihin kuuluvista ulko- ja viheralueista huolehtii ulkopuolinen urakoitsija kuten muistakin viheralueista. Urakoitsija valitaan kunnan tilapalveluiden ja viherpalveluiden yhteisellä kilpailutuksella kullekin urakkajaksolle erikseen. Kunnossapidon alaisista kaduista, väylistä ja niihin välittömästi liittyvistä viherkaistoista Jokelan alueella osa kuuluu ELY-keskuksen kunnossapidon alaisuuteen ja osasta vastaa ulkopuolinen urakoitsija, joka myös valitaan kilpailutusten perusteella. Tuusulan kunnan viherpalvelut ylläpitää ja hoitaa Jokelan alueen metsäalueita sekä osaltaan valvoo ja koordinoi ulkoistettujen viheralueurakoiden toteutumista, osittain yhdessä kunnan tilapalvelujen kanssa. Kunnan viherpalvelut vastaa myös uusien viheralueratkaisujen sekä viheralueiden ja -palvelujen uudistamisen ja kehittämisen suunnittelusta yhdessä kunnallistekniikan suunnittelijoiden kanssa.

Tuusulan kunnassa on laadittu vuonna 2014 nähtäville tullut viheraluestrategialuonnos, jota valmistellaan kunnassa yleiskaavan 2040 rinnalla. Tuusulan kuntastrategia painottaa kehitystä kohti palvelevaa ja kestävästi kehittyvää metropolialueen kuntaa.

Viheraluestrategian avulla halutaan osoittaa vastuunkantoa myös ympäristöasioista ja siinä huomioidaankin luontoarvot, viheralueiden synnyttämä asuinviihtyvyys ja luonnon moninaisuus. Viheraluestrategia koskee viheralueita, rakennettuja puistoja, urheilupaikkoja, leikkipuistoja, koirapuistoja, puistometsiä, ulkoilupaikkoja, niittyjä sekä virkistysalueita ja -reittejä ja se sisältää ohjeistusta, jolla määritellään viheralueiden suunnittelulle minimitavoitteet, joiden avulla puolestaan voidaan saavuttaa strategiassa asetetut tavoitteet. Kuvassa 1 mainitaan viheraluestrategiaan määritellyjä, viheralueilta toivottavia hyviä ominaisuuksia.

Kuva 1. Viherympäristön hyviä ominaisuuksia (Tuusulan kunta, 2022a).

Viheraluestrategian tavoitteena on erilaisten viheralueiden pitkäjänteinen kehittäminen kunnan alueella ja keskeisten kehitettävien viheralueiden määrittely sekä minimitavoitteiden asettaminen aluesuunnittelulle viheralueiden näkökulmasta. Viheraluestrategialla halutaan varmistaa, että kunnassa on riittävästi ja monipuolisesti viheralueita, laadukas viherverkosto ja sillä halutaan korostaa viheralueiden tärkeyttä Tuusulan kunnan ympäristöelementteinä. Strategialla myös ohjataan tulevaisuuden alueiden kaavoitusta ja rakentamista ja strategiaa täydennetään ja päivitetään tarvittaessa. (Tuusulan kunta, 2022)

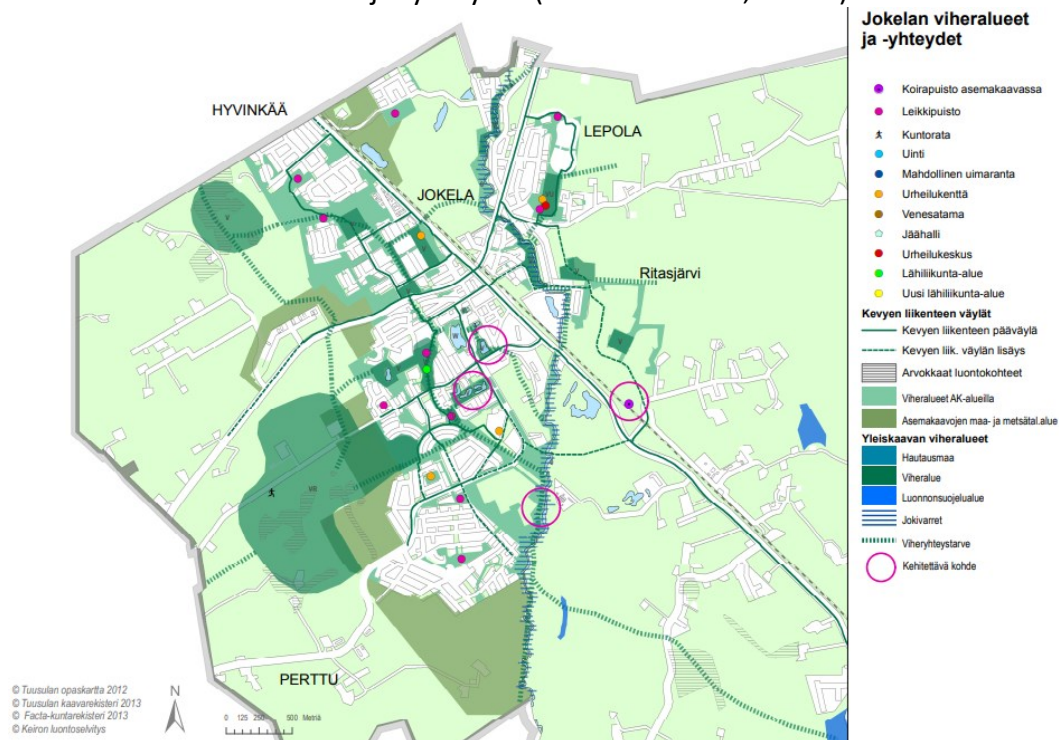
Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen nostetaan merkittävään asemaan viheraluestrategiassa ja se painottaa hallinnollisen päätöksenteon merkitystä luonnon monimuotoisuuden säilyttämistyössä. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) esitellään viheraluestrategiaan kirjatut päätavoitteet Tuusulan kunnassa.

Taulukko 1. Viheraluestrategian päätavoitteet Tuusulassa (Tuusulan kunta, 2022a).

<p>kaikkialla Tuusulassa on riittävä, monipuolinen ja laadullisesti hyvä viheralueverkosto</p>	<p>viheralueita hoidetaan kestävästi ja niissä hyödynnetään alueen ominaispiirteitä</p>	<p>keskeisiltä viheralueilta löytyy monipuolisia toimintoja eri elämänvaiheessa oleville asukkaille</p>
<p>laadukkaat ja houkuttelevat kevyen liikenteen väylät</p>	<p>taajamien läheisyydestä löytyy laajemmat virkistymetsät, joissa kuka tahansa voi kokea luonnonrauhaa ja hiljaisuutta</p>	<p>jokaisessa keskuksessa on edustuspuisto</p>

Oheisessa kuvassa (Kuva 2) on esitetty Jokelan viheralueet ja viheryhteydet. Karttaan vihreällä merkityt alueet ovat erilaisia viheralueita ja lilalla ympyröidyt alueet merkitsevät erityisesti kehitettäväksi suunniteltuja kohteita tai alueita. Laaja-alaisimmat vihreät alueet ovat pääosin metsiä tai maa- ja metsätalousalueita. Pääasialliset kehityskohteet sijoittuvat erilaisten kosteikko- ja vesialueiden välittömään läheisyyteen. Kehityskohteena tässä kartassa näkyy myös nykyisellään jo toteutettu koirapuisto. Tarvittavat ja suunnitellut viheryhteydet on karttaan merkitty vihreällä viivoituksella.

Kuva 2. Jokelan viheralueet ja -yhteydet (Tuusulan kunta, 2022a).

2.3 RAMS-kunnossapitoluokituksen yleiset arvot ja tavoitteet

Viheralueiden kunnossapitoluokitus muuttaa viheralueiden luokittelun arvopohjaiseksi. Luokituksella halutaan korostaa viheralueiden tyypillisiä luonto-, kulttuuri-, virkistys-, käyttö-, ja toiminnallisia sekä maisemallisia arvoja. Pyrkimyksenä on korostaa näitä arvoja tasa-arvoisesti sekä ihmisen että luonnon kannalta. Yhteiskunnallisesti ajatellen viheralueet tarjoavat moninaisia palveluja ja arvoja: ekosysteemipalveluja, ekologisia ja esteettisiä arvoja, sosiaalisia ja hyvinvoinnillisia arvoja, tiedollisia ja kulttuurisia arvoja sekä erilaisia taloudellisia arvoja. Yleisellä tasolla RAMS 2020:n tavoitteena on säilyttää erilaisten viherympäristöjen omaleimaisuus, niiden paikallinen luonne ja luonnon monimuotoisuus näillä alueilla. Lisäksi tavoitteena on monipuolisen viheralueverkoston kehittäminen, erilaisten ekosysteemien säilyttäminen niin maisemallisista ja historiallisista kuin ekosysteemien ja monimuotoisuuden säilyttämisen näkökulmista. Tärkeää on myös luontokatoa hillitsevien toimien tukeminen, kuten kaivettavan maaperän ja maa-ainesten hyödyntäminen, maaperän tiivistymisen hidastaminen ja estäminen säilytettävillä alueilla, kasvillisuuden säilyttäminen ja erityiskohteiden suojelu. (VYL, 2020, ss. 8, 18–19)

Paikallisella tasolla viheralueisiin liittyvät erilaiset suunnitelmat ja strategiat vaihtelevat suuresti hallinnollisen alueen resursseista, sijainnista ja intresseistä riippuen. Yleisesti ottaen Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020:n käyttämä nimikkeistö ja käsitteet kuitenkin koskevat kaikkia viheralueita edellä mainituista tekijöistä riippumatta.

RAMS 2020 pyrkii huomioimaan myös viheralan työkentän muutokset, uudenlaiset viherpalvelut ja kestävä kehityksen näkökulmat viher- ja ympäristörakentamisessa. Uudistustyön tavoitteena onkin viheralueiden tarjonnan laadullinen kehitys ja niiden tarjoamien palvelujen arvostuksen kasvu. Kunnossapitoluokan valinnan yhteydessä valitaan, minkälaiseksi kyseistä aluetta halutaan kehittää. Kunnossapitoluokan valintaan vaikuttavat paikalliset ympäristölliset tekijät ja tavoitteet sekä käytettävissä olevat resurssit ja kustannusten jakaantuminen erilaisten kunnossapidettävien alueiden kesken. RAMS 2020 kuitenkin mahdollistaa eri pää- ja alaluokkien limittymisen toisiinsa, niiden osittaisen sekoittumisen ja myös asteittaisen, tavoitellun kunnossapitoluokan käytännön toteutumisen. Yksittäisen viheralueen erityyppiset alueet voidaan jaotella kuuluviksi eri

kunnossapitoluokkiin. Kunnossapitoluokat eivät välttämättä määräydy myöskään kiinteistörajojen tai vastaavien, vihernäkökulmasta keinotekoisten rajausten perusteella, vaan kunkin alueen käyttö ja niiden kohdekohtaiset kunnossapidon tavoitteet määrittelevät kunnossapitoluokan. Viime kädessä kuitenkin viheralueen omistaja on se, joka vastaa kunnossapitoluokan määrittämisestä. (VYL, 2020, ss. 23, 25–26)

Viherympäristöliiton julkaisema Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020 on tullut voimaan 2021 ja se korvaa vuonna 2007 julkaistun Viheralueiden hoitoluokitus-julkaisun. Uusi julkaisu muuttaa viheralueiden luokittelun arvopohjaiseksi ja yksi sen tarkoituksista on tuoda esille viheralueiden luonto-, kulttuuri-, virkistys-, käyttö- ja toiminnallisia arvoja unohtamatta näiden alueiden maisemallisia arvoja. Viheralueiden tuottamat ekosysteemipalvelut linkittyvät suoraan tai välillisesti niiden omistajiin taloudellisten resurssien muodossa. Toisaalta ne kytkeytyvät myös viheralueiden käyttäjiin tuottamiensa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin vaikuttavien elementtien muodossa.

RAMS 2020 on tarkoitettu valtakunnalliseksi viheralueiden luokitusoppaaksi, jota sovelletaan niin julkisten kuin yksityistenkin viheralueiden luokitukseen. Julkaisu on osa laajempaa viheralueiden ylläpitoa ohjeistavien julkaisujen päivitys- ja kehitystyötä. RAMS 2020 esittelee viheralueiden kunnossapitoluokkien, niiden ominaisuuksien ja eroavaisuuksien lisäksi myös viheralueisiin liittyvää keskeistä käsitteistöä. Kunnossapitoluokitus sisältää tavoitteet viheralueiden hoidolle, kunnossapitohankkeiden tilaamiselle, suunnittelulle, valvonnalle, omaisuudenhallinnalle sekä laatua varmistavalle korjaustyölle ja erilaisten käyttöjärjestelmien käytölle. (VYL, 2020, s. 8)

Viherympäristöliiton verkkosivuillaan antaman ohjeistuksen mukaan entisen hoitoluokituksen ja nykyisen ylläpitoluokituksen vastaavuudet vaikuttavat nopeasti katsottuna selkeiltä ja alla oleva taulukko (Taulukko 2) antaa yksiselitteiseltä vaikuttavan vastauksen luokitusvaihdoksiin. Käytännön tasolla luokitusmuutos kuitenkin asettaa erilaiset viheralueet uudenlaiseen valoon arvoperusteisen lähestymistavan vuoksi ja uuden luokituksen määrittäminen voi osalla alueista joko antaa mahdollisuuden uudenlaiseen, ajanmukaisempaan kunnossapidon näkökulmaan tai toisaalta synnyttää

päätöksentekotilanteita, joissa vastakkain ovat ekologiset, yhteisölliset ja taloudelliset näkökulmat.

Taulukko 2. Hoitoluokituksen ja kunnossapitoluokituksen vastaavuustaulukko (Viherympäristöliitto ry, 2020a).

PÄÄLUOKAT JA NIIDEN ALALUOKAT	
VIHERALUEIDEN HOITOLUOKITUS	VIHERALUEIDEN KUNNOSSAPITOLUOKITUS
A Rakennetut viheralueet	R Rakennetut viheralueet
A1 Edustusviheralue	R1 Rakennettu arvoviheralue
A2 Käyttöviheralue	R2 Toimintaviheralue
	R3 Käyttöviheralue
A3 Käyttö- ja suojavaikuttamismetsä	R4 Suoja- ja vaihtumismetsä
B Avoimet viheralueet	A Avoimet viheralueet
B5 Arvoniitty	A1 Arvoniitty
B2 Käyttöniitty	A2 Käyttöniitty
B3 Maisemaniitty ja laidunalue	A3 Maisemaniitty
B4 Avoimet alueet ja näkymät	A4 Avoin alue
B1 Maisemapelto	A5 Maisemapelto
C Taajamametsät	M Metsät
C5 Arvometsä	M1 Arvometsä
C1 Lähimetsä	M2 Lähimetsä
C2 Ulkoilu- ja virkistysmetsä	M3 Ulkoilu- ja virkistysmetsä
C3 Suojametsä	M4 Suojametsä
C4 Talousmetsä	M5 Talousmetsä

PÄÄLUOKKIA TÄYDENTÄVÄT LUOKAT	
E Erityisalueet	-
S Suojelualueet	S Suojelualueet
R Maankäytön muutosalueet	x Maankäytön muutosalueet: Rx Muutosalue, jota kunnossapidetään rakennetun viheralueen mukaisessa ulkoasussa Ax Muutosalue, jota kunnossapidetään avoimen viheralueen mukaisessa ulkoasussa Mx Muutosalue, jota kunnossapidetään metsän mukaisessa ulkoasussa
0 Luokittelemattomat alueet	-

2.4 RAMS:n käyttöönoton synnyttämät odotukset – miten RAMS vaikuttaa?

Nykytietämisen mukaan kaupunkialueiden viheralueet parhaimmillaan muodostavat monipuolisen, toisiinsa kytkeytyneen verkoston erilaisista vesi- ja viheralueista: metsistä ja vesistöistä sekä avoimista ja rakennetuista viheralueista. Valtakunnallisella ja kunnallisella tasolla tämän sini- ja viherverkoston kokonaisuus on vaihtelevaa ja myös alueelliset ja paikalliset olosuhteet Suomessa vaihtelevat merkittävästi. Erilaisia alueita yhdistävä piirre on kuitenkin kaupunki- ja taajamarakenteiden tiivistyminen ja sen myötä kaventuvaan viherpinta-alaan kohdistuvien odotusten kasvu. RAMS 2020 tarjoaa työkalun erilaisten alueiden luokitteluun vertailukelpoisesti - myös valtakunnallisella tasolla.

Kunnossapitoluokituksen lisäksi kuntatason viheralueiden käyttöluokituksella voidaan tarkentaa aluekohtaista käyttötarkoitusta ja alueiden luonnetta. (VYL, 2020, s. 15)

Vaikka RAMS 2020:n ensisijainen käyttötarkoitus on opastaa yleisellä tasolla viheralueiden luokittelua, liittyvät sen käyttöönottoon ja erityisesti käyttöönoton ajankohtaan kiinteästi

myös kansainväliset ympäristönsuojeluun liittyvät sopimukset ja niiden asettamat tavoitteet, jotka osaltaan koskettavat kaikkia julkisia organisaatioita ympäristövastuun näkökulmasta. Niin kaupunki- ja ympäristösuunnittelun tahot kuin näiden alueiden rakentamisen ja ylläpidon eri toimijatkin joutuvat tulevana vuosina lisääntyvässä määrin huomioimaan kansainvälisten, EU-tason ja kansallisen tason luontoympäristöön liittyviä sopimuksia ja tavoitteita toimintansa kaikilla tasoilla. Parhaimmillaan RAMS 2020:n arvopohja tukee globaaleja ympäristönsuojelun tavoitteita, mutta ylimalkaisesti tulkittuna se ei kuitenkaan velvoita tai pakota viheralueiden omistajia osallistumaan edes kansallisiin tavoitteisiin, vaan yhteisten tavoitteiden toteuttaminen jää pitkälti kuntatasolla tehtävien linjausten, päätösten ja toimien tai jopa toimijoiden varaan. Myös ajalliset ja taloudelliset resurssit määrittelevät päätöksenteon ja käytännön toimien tasoa ja mitoitusta ja toteutuksen laatu ja taso edelleen määrittyvät alueellisen ja paikallispolitiikan ajamien linjausten ja päätösten mukaan.

RAMS 2020 tuli voimaan vuonna 2021. Luotettavaa tai luotettavin menetelmin tuotettua tutkimusmateriaalia ei käytännössä ole vielä olemassa. Voimme vain arvioida ja ennakoida luokitusmuutoksen todellisia vaikutuksia viheralueiden hoitoon ja kunnossapitoon, kunnes vuosien saatossa vertailukelpoista ja luotettavin menetelmin tuotettua, mitattavissa olevaa tietoa on saatavilla.

Nykytiedon valossa on tuotettu kokoelma määritelmiä, ohjeistusta ja luokittelua, jonka on tarkoitus kattavasti ohjata maamme erilaisten viheralueiden kunnossapitoa ja sitä ohjaavaa päätöksentekoa. RAMS 2020 -järjestelmään liittyen on tehty muutamia opinnäytetöitä ja järjestelmä on otettu käyttöön osassa kunnista ja kaupungeista. Siirtymä vanhasta hoitoluokituksesta on paikallisella tasolla useimmiten vaiheittaista ja uuteen kunnossapitojärjestelmään siirtyminen kestää vuosia. Vasta kokonaisvaltaisen käyttöönoton jälkeen on mahdollista luotettavasti ryhtyä arvioimaan uuden järjestelmän vaikutuksia viheralueiden kunnossapidon käytänteisiin ja niihin nivoutuviin käytännön toimiin, ratkaisuihin ja kustannuksiin. Näiden tulevien vuosien varrella voidaan olettaa tapahtuvan myös asenteellisia muutoksia niin yhteiskunnallisella, paikallisella kuin yksilötasollakin.

3 Jokelan alueen katu- ja viheralueiden kunnossapitoalueet

Työn kohteena olevan Tuusulan Jokelan alueen viheralueiden kunnossapitoalueet koostuvat mm. erilaisista katuviheralueista, metsistä, puistoista ja leikkipaikoista, julkisten kiinteistöjen piha-alueista ja muista käyttöviheralueista. Jokelan alueelle sijoittuu myös maankäytön muutosalue, jota kehitetään parhaillaan. Tuusulassa on jo vuosia sitten kustannussäästösyistä alennettu silloista hoitoluokittelua. Käytännön tasolla ylimmistä hoitoluokista on siirretty alueita alempiin hoitoluokkiin siinä määrin, kuin se on katsottu kohtuulliseksi, erityisesti keskeisten viheralueiden osalta. Myös hoidon ja muun ylläpidon kustannuksia on organisatorisin keinoin jaettu eri tahojen alaisuuteen.

Kunnossapidettävien alueiden pinta-alojen näkökulmasta ja koko kunnan tai Jokelan alueen osalta muutokset kunnossapidettävissä pinta-alamäärissä eivät ole erityisesti merkittäviä, mutta luokittelumuutosten avulla kustannusrakenteeseen on pystytty vaikuttamaan toivotulla tavalla. Yksi olennaisista painopistealueista tämän työn tekemisessä onkin ollut kehittää urakkakilpailutuksissa käytettävää kartastoa siten, että kunnossapidon kustannusten ennakointi, laskeminen ja seuranta olisi aiempaa luotettavampaa ja ajantasaista, ja että rajanveto muiden, omana kokonaisuutenaan kilpailutettaviin viheralueisiin pysyy selkeästi erillisenä kokonaisuutena.

Oheisessa taulukossa (Taulukko 3) on esitetty vuoden 2014 osalta tehty arvio eri hoitoluokkiin kuuluvien viheralueiden eri elementtien hoitokustannuksista. Kustannusarvio on verrattain vanha eikä siten anna realistista kuvaa nykypäivän tilanteesta, mutta voi kuitenkin toimia suuntaa antavana yleiskatsauksena viheralueiden hoidon kustannuksiin liittyen.

Taulukko 3. Hoitoluokkien kustannukset vuonna 2014 Tuusulassa (Tuusulan kunta, 2022a).

Eri hoitoluokkien hoitokustannukset vuoden 2014 hintatasolla Tuusulassa (€/m²/v)	
nurmi A2	0,39–0,42
nurmi A3	0,19–0,23

niitty B2	0,09–0,15
pensaat A2	1,10–1,20
kivituhkapinta A2	0,15–0,30
kivituhkapinta A3	0,10–0,15

Jokelan alueella on yhteensä noin 281 000 m² hoidettavia viheralueita. Lisäksi Jokelassa on runsaasti metsiksi luokiteltuja viheralueita, joiden pinta-ala ei sisälly hoidettavien alueiden pinta-alaan. Hoidettavia nurmialueita Jokelan alueella on yhteensä noin 195 000 m², avoimia alueita noin 66 000 m², sitomattomia päällysteitä noin 9 000 m², pensasistutusalueita noin 11 000 m² sekä hoidettavia puita tai köynnöksiä yhteensä noin 1500 kpl. Loput hoidettavat viheralueneliöt koostuvat sidotusta päällysteestä ja perennaistutuksista.

3.1 Kunnossapitoalueiden hoidon ja urakoiden jakaantuminen Tuusulassa

Tuusulan kunnan alueella viheralueiden kunnossapitoalueita hoitavat useat eri tahot – näin myös Jokelan alueella. Osa viheralueista on kunnan oman organisaation hoidossa, kun taas osa työstä on ulkoistettu ja jaettu urakka-alueisiin, joita hoitavat ja ylläpitävät kilpailutusten kautta löydetty yhteistyötahot.

Karkeasti ottaen katuviheralueiden kunnossapito on ulkopuolisten urakoitsijoiden tehtävänä Etelä-Tuusulaa lukuun ottamatta, samoin kiinteistöjen alueiden kunnossapito ja erilaisten käyttöviheralueiden kunnossapito. Kunnan viherpalvelut vastaa kaikkien leikkipuistojen leikkivälineiden kunnossapidosta, kunnan metsäalueista, etelä-Tuusulan puistojen vihreästä osuudesta sekä suuresta osasta etelä-Tuusulan katualueiden kunnossapidosta. Kunnan liikuntapalvelut puolestaan vastaa liikuntapaikkojen ja -kenttien kunnossapidosta ja ulkopuoliset urakoitsijat niiden puhtaanapidosta sekä sitomattomien päällysteiden kunnossapidosta. (Tuusulan kunta, 2022)

3.2 Jokelan viheralueiden kunnossapitoalueiden erityispiirteet ja painopistealueet

Jokelan kunnossapitoalueet koostuvat pinta-alaltaan suurelta osin metsäisistä alueista, joiden kunnossapidosta vastaa kunnan oma organisaatio. Niin näillä metsäisillä alueilla kuin myös puistomaisilla alueilla on runsaasti ulkoiluun ja virkistykseen tarkoitettuja liikuntaväyliä, joiden ylläpito kattaa merkittävän osan Jokelan alueen viheralueiden kunnossapitotyöstä. Toisaalta myös keskeisten alueiden rakennetut viheralueet muodostavat laajan kokonaisuuden yhdessä ylläpidettävän väyläverkoston kanssa.

Jokelan alueelle sijoittuu myös joitakin tärkeitä avoimia viheralueita, joita käytetään kulttuuritapahtumien tapahtumapaikkoina sekä yksi maankäytön muutosalue, jota kehitetään tällä hetkellä metsittämällä. Historiallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta Jokelan keskuksen lähistöllä sijaitseva lampien alue on omaleimainen sekä ekologiaaltaan että syntyhistorialtaan, sillä Jokelan alue on syntynyt paikallisen tiilenvalmistuksen ja tiiliteollisuuden ympärille. Nykyisellään teollisuusalueen ympäristö toimii sekä alueen asukkaiden elinympäristönä että paikalliseen kulttuurihistoriaan liittyvien tapahtumien näyttämönä. (Tuusulan kunta, 2022)

3.2.1 Tuusulan viheraluestrategia Jokelassa

Jokelan osalta kunnan viheraluestrategia painottaa alueen yleisilmeen puutarhamaisuutta, monipuolisuutta viheralueiden osalta sekä keskusta-alueen lampien omaleimaisuutta. Jokelan lävitse virtaavan Palojoen ranta-alueiden siistiminen ja parempi hyödyntäminen ulkoilu- ja virkistyskäyttöön on noussut esille viheralueisiin liittyvässä asukaskyselyssä ja alueen kehittäminen sisällytetään kunnan suunnitelmiin sen kasvun ja kehityksen myötä. Kyselyssä alueelle toivottu koirapuisto on jo toteutettu. Myös Tuusulan kunnan suunnitelma viher- ja virkistysalueverkoston kehittämiseksi vuodelta 2021 (Liite 2) asettaa edellä mainitut kohteet ja elementit tärkeiksi Jokelan alueen kehittämistyössä.

Jokelan asemakaavoitetusta alueesta noin 20 % on viheralueita ja näistä alueista 20 % on maatalousalueita. Niiden osuus Jokelassa on merkittävästi suurempi, kuin muualla Tuusulassa. Asemakaava-alueen asukasta kohden Jokelassa on 295 m² viheralueita, näistä

hoidettavia viheralueita asukasta kohden on noin 26 m². Kunnallisella tasolla valtaosa Tuusulan viheralueista on alle puolen hehtaarin kokoisia, mutta Jokelan kohdalla, karttojen pinta-alojen perusteella, tilanne kuitenkin poikkeaa kunnan muiden keskusten tilanteesta. Omaleimaisia alueita Jokelasta löytyy niin keskustan lampien alueelta, vanhojen teollisuuskiinteistöjen alueilta kuin kosteikoiltakin, jotka sijaitsevat metsäisten alueiden lomassa. Myös muutosviheralue, jota nykyisellään metsitetään, hiljattain rakennettu, niittyvoittoinen Peltokaarenpuisto sekä vuonna 2021 valmistunut Lilly Kajanus-Blennerin puisto kehittävät Jokelan viheralueiden kokonaisuutta ajanmukaisempaan, viheraluestrategian linjaamaan suuntaan. Jokelan alueella sijaitsee myös suhteellisen nuori, puistomaiseksi rakennettu hedelmäpuupuisto, joka sijoittuu asukkaiden viljelypalstojen alueen läheisyyteen. (Tuusulan kunta, 2022)

3.2.2 Kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen Jokelan alueella

Kestävän kehityksen näkökulman huomioiminen Tuusulan kunnan alueella nostetaan tärkeäksi painopistealueeksi sekä kuntastrategiassa että kunnan yleiskaavaan liittyvässä viheraluestrategiassa. Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli nimeää tilaajan keskeiseksi kestävän kehityksen edistäjäksi. Tuusulassa onkin jo luotu viheraluestrategia, jota edelleen kehitetään ja joka osaltaan toimii viheralueiden kehittämisen linjauksena kuntatasolla ja ilmaisee paikallista tahtotilaa, joka parhaimmillaan ja käytännön toimiin jalkautettuna toteuttaa kestävän kehityksen periaatteita. Tuusulan viheraluestrategia mainitsee kunnan alueelle sijoittuvien ekologisten yhteyksien osoittamisen tärkeyden, jotta luonnon monimuotoisuus ja arvokkaat ekosysteemipalvelut voitaisiin säilyttää ja niiden kehittämiseksi olisi hyvät edellytykset. (Tuusulan kunta, 2022)

Tilaajan roolissa Tuusulan kunnan ja kunnan viherpalvelujen on mahdollista vaikuttaa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumiseen urakoiden kilpailutuksen edellytysten ja lopullisten toimijavalintojen kautta. Myös suunnittelu- ja valvontatyötä tekevän tahon roolin ja työpanoksen merkitys korostuu kestävän kehityksen mukaisen ympäristörakentamisen toteutumisessa.

Jokelan alue on kasvava ja kehittyvä osa Tuusulaa ja puutarhamaisen kunnanosan uskotaan jatkavan kasvuaan sekä nykytrendin että asukkaille teetettyjen kyselyjen ja erilaisten selvitysten perusteella. Viheraluestrategiatyöhön liittyen toteutettiin useita kyselyjä ja selvityksiä, mm. viheralueiden nykytilaselvitys, Tulevaisuuden Tuusula 2040 -kysely, karttapohjainen viheraluekysely, hevostilaselvitys sekä Tuusulan luonto- ja maisemaselvitykset. Lisäksi on toteutettu ympäristötyöpajoja asukkaille. Näiden selvitysten pohjalta on toteutettu ja julkaistu Tuusulan viheralueraportti. Selvityksissä esille nousivat erityisesti luonnontilaisen ympäristön tärkeys asukkaille sekä suosituimmat virkistätymispaikat asuinalueen luonnossa. Asukkailta saadun palautteen perusteella tärkeiksi viheralue- ja luontotyypeiksi koettiin laajat metsäiset alueet, puistomaiset ja kallioiset alueet sekä kylä- ja peltomaisemat. Viheryhteyksien olemassaoloa pidettiin yleisesti tärkeänä viheralueiden ominaisuutena.

Jokelan alueen uusimpien puistoalueiden suunnittelussa ja rakentamisessa on huomioitu luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, ylläpitämisen ja kehittämisen näkökulmat. Laajojen puistoalueiden hoidon kustannuksiin on voitu ja voidaan edelleen vaikuttaa näillä ratkaisuilla; kunnossapidon näkökulmasta alhaisin kustannuksin hoidettavia niittyalueita on suunniteltu ja perustettu puistoihin ja muille ulkoilutarkoitukseen rakennetuille viheralueille.

Jokelan keskuksen alueella sijaitsevat lampialueet ovat syntyneet teolliseen tuotantoon liittyneestä savenotosta. Niiden ympäristö on syntyhistoriansa vuoksi omaleimaista ja poikkeaa myös ekosysteemeiltään tavanomaisesta taajamaympäristöstä. Lampien läheisyydessä sijaitsee alueen keskeisin puisto, Paul Chemelewskin puisto, joka sekkin on nimetty tärkeäksi kehittämiskohteeksi viheraluestrategiassa. (Tuusulan kunta, 2022)

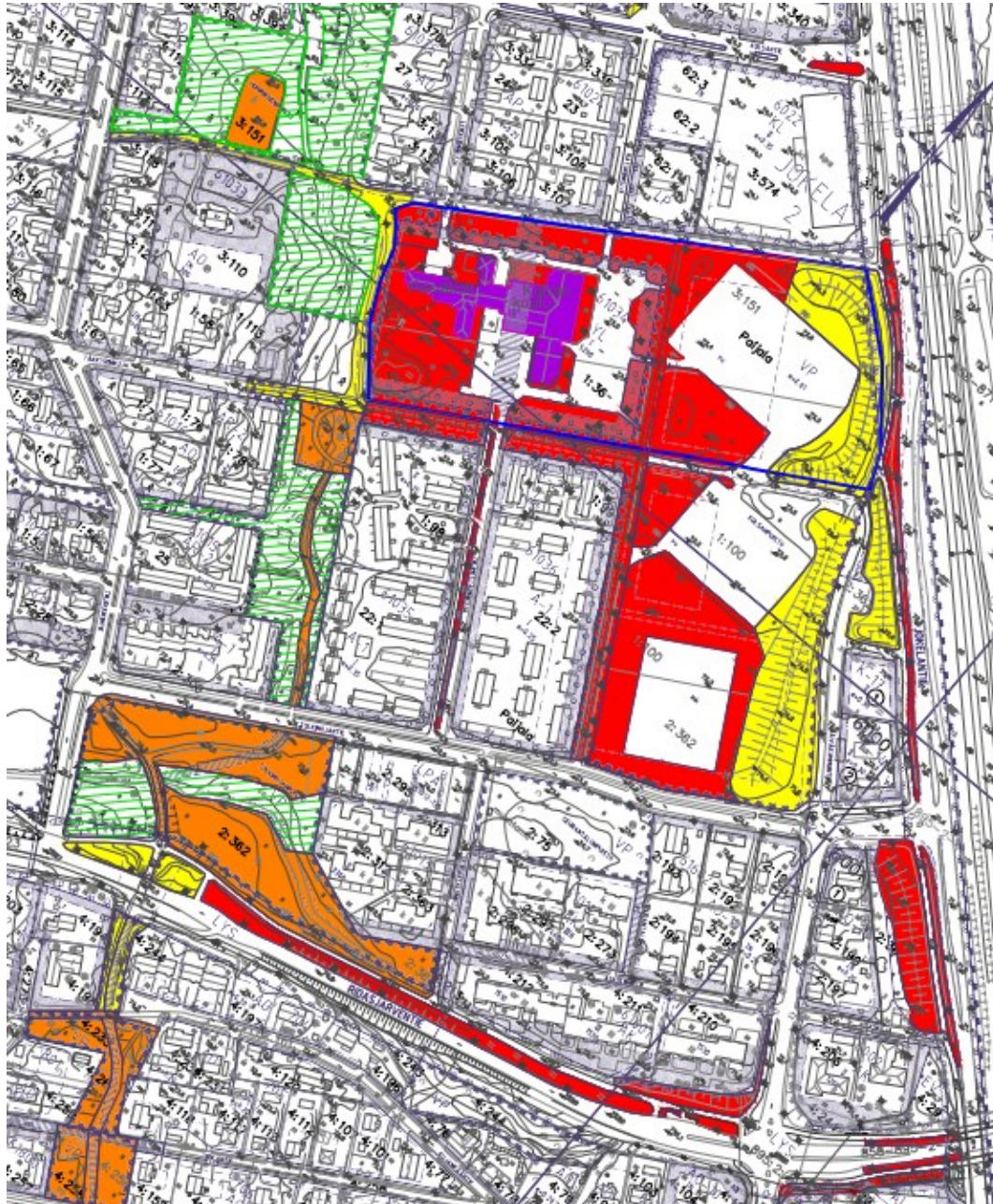
Näiden alueiden säilyttämis- ja kehittämistyön kautta voidaan omaleimaista ympäristöä ylläpitää ja jalostaa niin asukkaiden kuin luonnonkin näkökulmasta. Samalla voidaan edistää Jokelan keskeisten alueiden laadullista kehitystä. Lampien alueella luokitusmuutoksen yhteydessä tehtiin tarkennuksia lampien ympäristön luokitteluun. Lampien alueen uuden kunnossapitoluokituksen avulla pyritään nyt edistämään kosteikkoalueen ekosysteemin säilymistä ja samalla selkiyttämään aiemmin hankalasti hoidettavissa olleen ympäristön

kunnossapitoa. Tehdyt muutokset tähtäävät erilaisten ekosysteemien vahvistamiseen ja sen myötä myös luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen omaleimaisella alueella.

4 Luokitusmuutosprosessi Jokelan kunnossapitoalueilla

Opinnäytetyön aiheena Tuusulan Jokelan alueella oli hoitoluokituksen muuttaminen uuden kunnossapitoluokituksen mukaiseksi ja samalla nykyisten hoitoluokituskarttojen kehittäminen Tuusulan kunnan viherpalvelujen näkökulmasta niin, että tuotettu materiaali toimii aiempaa materiaalia paremmin viheralueurakoiden kilpailutuksen, urakointisopimusten, talouden suunnittelun ja seurannan sekä työnjohdon ja valvonnan työkaluna. Nykyiset kartat olivat jo vuosia olleet käytössä edellä mainituissa prosesseissa ja niitä on kyseisellä aikajaksolla muokattu vain kriittisimmiltä osin ja vaihtelevin ilmaisu- ja merkintätavoin. Hoitoluokituskarttoihin liittyvät puutteet ja parannustarpeet ovat arkipäiväisessä käytännön työssä kohdattuja, todettuja ja puutteiksi listattuja epäkohtia. RAMS 2020 -luokitusmuutokseen liittyvä päivitystyö mahdollisti perusteellisemman karttamateriaalin päivitys- ja tarkennustyön. Nykyisissä hoitoluokituskartoissa eri luokkien mukaisesti hoidettavien alueiden rajauksissa oli epätarkkuuksia suhteessa maastossa havaittavaan nykytilanteeseen, osa hoidettavista alueista tai elementeistä puuttui kartoista kokonaan ja erityisesti metsäisten alueiden reitistön osalta merkinnät kartoissa olivat sekä vajavaisia että pinta-alatiedoiltaan virheellisiä. Alla olevassa kuvassa (Kuva 3) on esimerkki nykyisestä hoitoluokituskartasta, jossa esimerkiksi sinisellä viivalla rajattujen kiinteistöjen alueella hoidettaviksi merkityillä alueilla on puutteita hoidettavien alueiden merkitsemisessä ja keltaisella (B2) ja punaisella (A2) värillä merkittyjen alueiden väliin jäävillä valkoisilla alueilla on merkittäviä virheitä alueiden sijainneissa ja pinta-aloissa. Kartassa näkyvien kulkuväylien hoitoluokitusmerkinnät eivät myöskään vastaa sitä hoitoluokkaa, jonka mukaan väyliä alueella olisi tarkoitus hoitaa.

Kuva 3. Hoitoluokituskartta Kolsan alueelta (Tuusulan kunta, 2019a).

Tuusulan kunnan viherpalvelut oli jo ennen Jokelan alueen luokitusmuutoksen aloittamista, etelä-Tuusulassa tehdyn vastaavan työn yhteydessä, tuottanut periaatteellisen linjauksen erityyppisten viheralueiden siirtämisestä uusiin kunnossapitoluokkiin. Näitä määräyksiä noudatetaan myös tässä työssä: leikki- ja liikunta-alueet kuuluvat luokkaan R2, suojaviheralueet luokkaan R4 tai M4, näkymäalueet luokkaan A4 ja luonnon monimuotoisuuteen, luontoarvoihin tai kulttuuriperinteeseen liittyvät alueet luokkaan M1 tai A1. Tämän kunnossapitoluokan valinnan taustalla on ensisijaisesti viheralueen tuottama pääasiallinen palvelu. (Tuusulan kunta, Tiitinen, 2021)

4.1 Työn suunnittelu

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi ensimmäisellä tapaamisella jo joulukuussa 2021, jolloin sain käyttööni työvälineet ja tuolloin käytössä olleen Jokelan alueen kunnossapitoalueita koskevan materiaalin. Tilaisuudessa paikalla olivat kunnanpuutarhuri, viherpalveluiden työnjohtajat sekä viheralueiden suunnittelijat. Päivän aikana käytyjen keskustelujen pohjalta alkoi kartta-aineiston muokkaaminen RAMS 2020 kunnossapitoluokituksen mukaiseksi. Käytössäni olivat hoitoluokituskartat, urakoiden kilpailutukseen liittyvät asiakirjat sekä pohja-aineisto Tuusulan kunnan linjauksista koskien mm. viheralueiden yleistä jaotteluperiaatetta ja luokittelua Tuusulassa sekä luokituskartoissa käytettäviä värikoodeja. Kartta-aineisto toteutettiin Autodesk AutoCAD Map 3D -ohjelmalla koko Tuusulan aluetta koskevaan, yhtenäiseen karttapohjaan dwg-muodossa ja karttojen lisäksi tehdyt työkohdeluettelot Jokelasta tehtiin Excel-taulukoiden muotoon.

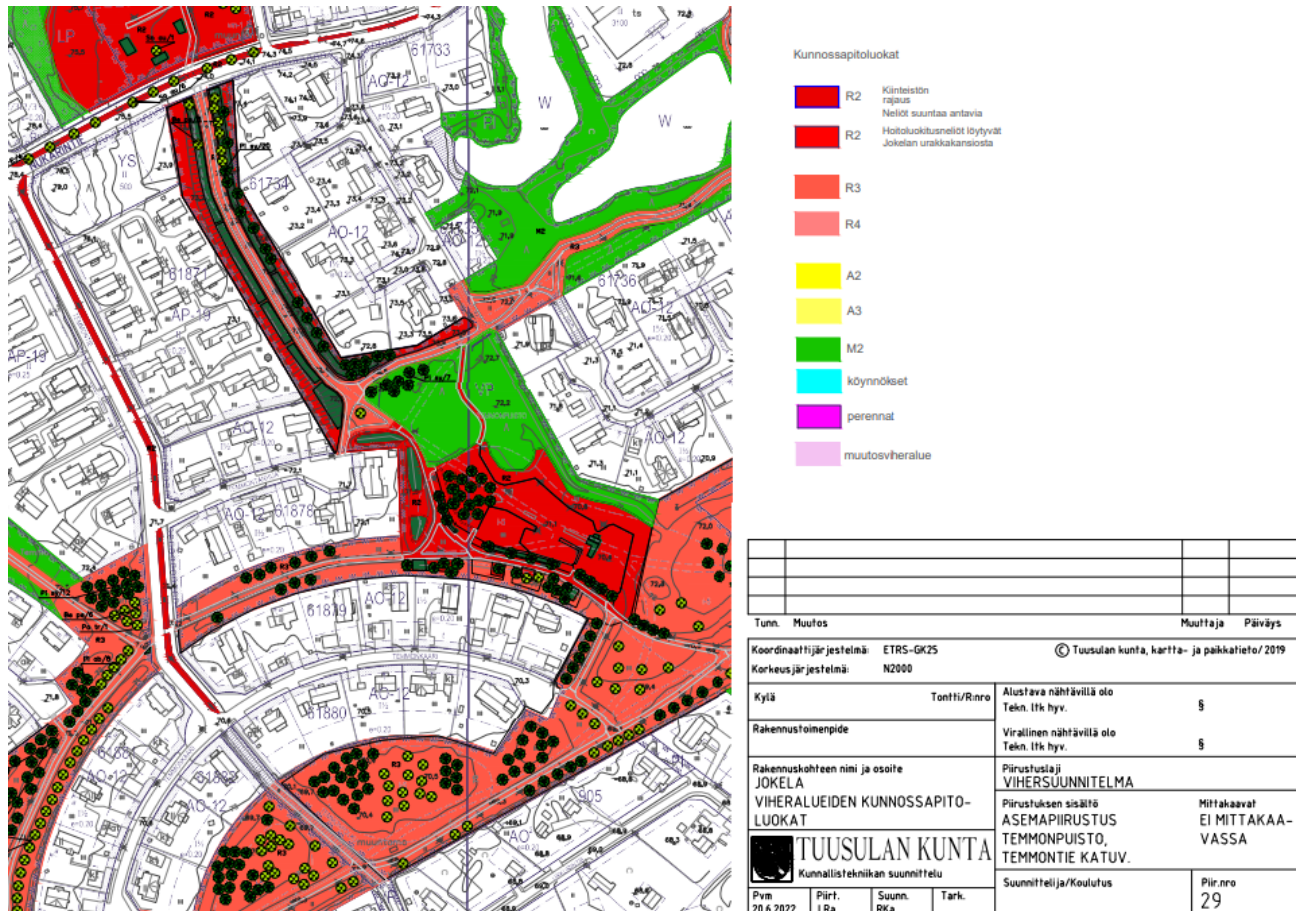
Tammikuussa 2022 teimme työnjohtaja Anne Saavalaisen kanssa tutustumiskierroksen Jokelan alueen tärkeimmille viheralueille, jotta sain paremman käsityksen alueiden ominaisuuksista, nykytilasta, laadusta ja ongelmakohdista. Käyntini jälkeen Anne Saavalainen toimi pitkälti ensisijaisena kontaktina Tuusulaan silloin, kun tarvitsin lisätietoja tai tarkennuksia jotakin tiettyä aluetta koskien. Hän myös suoritti erilaisia mittauksia ja laskentaa viheralueilla työtäni varten, jotta uusista kartoista oli mahdollista tehdä aiempaa tarkempia ja luotettavampia. Päädyimme toteuttamaan mittaukset ja laskennat näin pitkähkön matkan, talvikauden ja pandemiatilanteen vuoksi. Myös suurin osa tapaamisista alkuvuoden aikana järjestettiin etäyhteydellä.

Alun perin tärkeimpänä tavoitteena oli tehdä karttojen muutos hoitoluokituksesta RAMS kunnossapitoluokitukseen ja saada työ maaliskuun 2022 loppuun mennessä, mutta koska suunniteltu viheraluevalvojan rekrytointi ei ajankohtaan mennessä toteutunut, päätettiin jatkaa karttojen työstämistä pidemmälle. Alkuperäiseen tarpeeseen ja suunniteltuun opinnäytetyön sisältöön nähden päätettiin tehdä mm. tarkistusmittauksia pensasistutus- ja perennaistutusalueilla, laskea havu-, lehti- ja hedelmäpuiden tarkat lukumäärät sekä tarkistaa lukuisten kunnossapitoalueiden todellinen koko ja kunnossapitoluokka. Kuva 4 näyttää nykyisen hoitoluokituskartan Temmonpuiston alueelta ja kuva 5 päivitetyn

Kuva 5. Kunnossapitoluokituskartta Temmonpuiston alueelta (Tuusulan kunta, 2022a).

4.2 Työn toteutus

Varsinainen piirustustyö tapahtui alkuvuoden 2022 aikana ja hoitoluokituksen muutos kunnossapitoluokitukseksi oli pääpiirteiltään valmis maaliskuuhun vaihteessa.

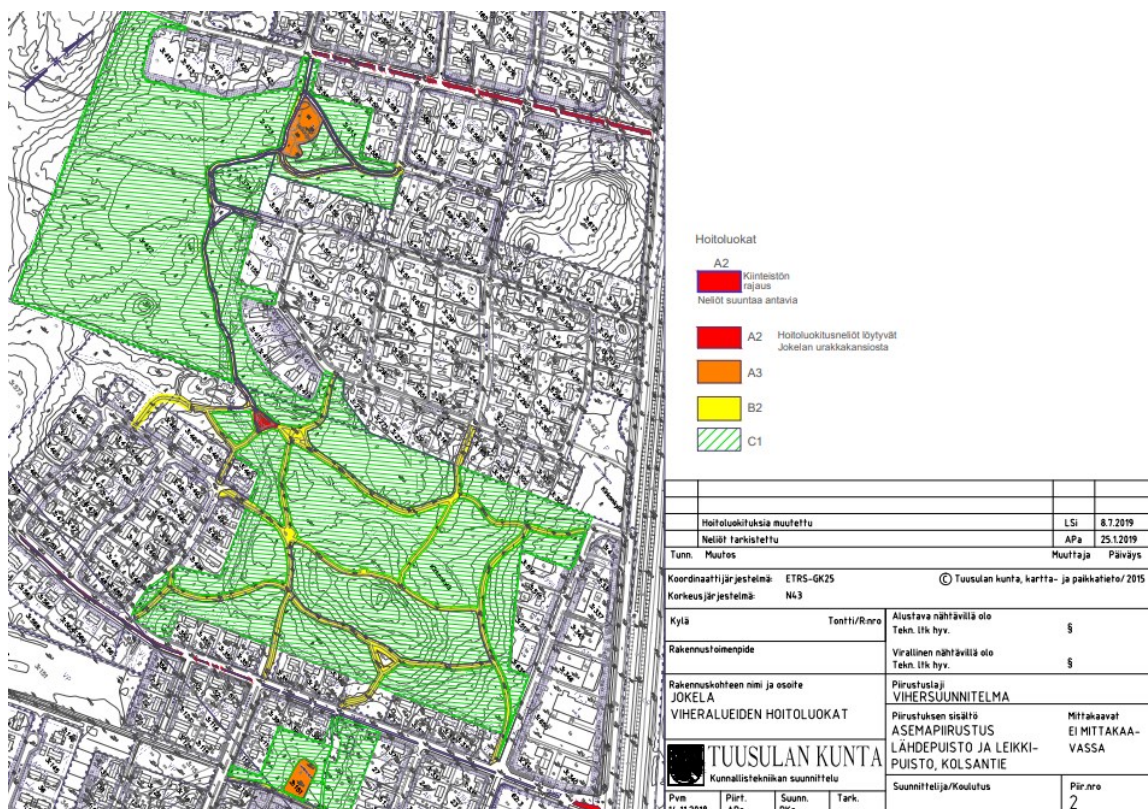
Loppukevään aikana karttoihin lisättiin vielä erityisesti kasvillisuusalueita ja puustoa: havu-, lehti- ja hedelmäpuiden sekä köynnösten aluekohtaiset määrät laskettiin ja ne lisättiin karttoihin. Myös pensas- ja perennaistutusten alueiden koot mitattiin ja lisättiin tai korjattiin karttoihin.

Työn edetessä keskusteluja käytiin erityisesti erilaisten viheralueiden käytännön hoidon nykyisestä toteutuksesta ja mahdollisista muutostarpeista siinä. Myös pullonkaulat ja ongelmakohdat senhetkisessä toiminnassa sekä toiminnan jakamisessa eri urakkakokonaisuuksiin olivat säännöllisesti pohdinnan alaisina. Näistä muutamia tärkeimpiä esitellään alla. Perusteena kaikille tehdyille muutoksille on ensisijaisesti Tuusulan kunnan

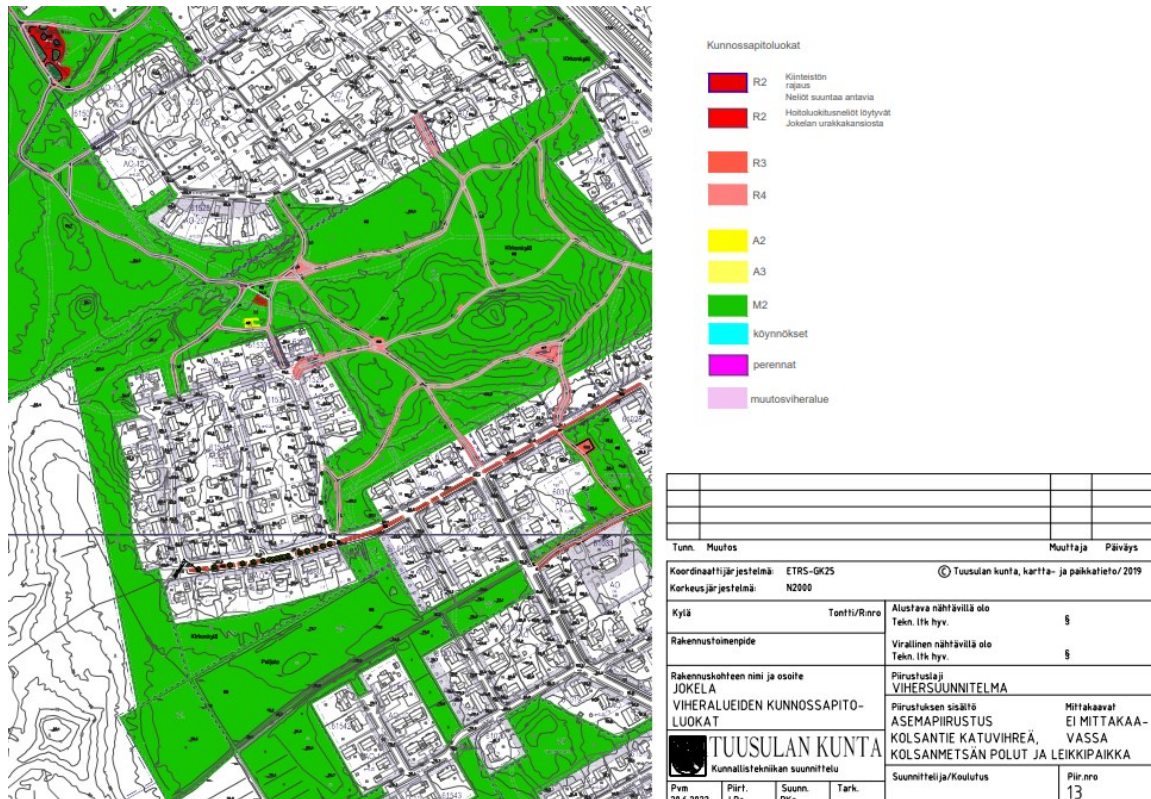
viherpalveluiden halu kehittää omia prosessejaan niin tilaamisen, suunnittelun, kunnossapidon kuin valvontatyönkin osalta ja samalla päivittää työn kohteena olevat dokumentit RAMS 2020:n mukaisiksi.

Esimerkiksi Jokelan metsäisillä alueilla on paljon ulkoilu- ja liikuntareittejä, joiden hoidon suhteen oli koettu toistuvasti, että tilaajan odotukset ja urakoitsijoiden työn toteutus eivät kohdanneet ja tilanteeseen haluttiin löytää toimivampi ratkaisu. Liikuntareittien lisäksi alueilla hoidetaan myös niiden reuna-alueet, jotta ympäröivät metsät vesakoiden muodossa eivät levittäytyisi reiteille. Reuna-alueet raivataan noin kahden metrin leveydeltä reitin molemmin puolin. Aiemmissa kartoissa esitystapa reittien osalta oli kirjavaa ja pääosin reittien hoitoluokkaa ilmaiseva väritys näytti määrittynen ympäröivän alueen hoitoluokan mukaan. Lisäksi itse reittiä ei voinut kuvan perusteella erottaa reitin reuna-alueista. Kuvassa 6 on esimerkki hoitoluokkakartasta Lähdepuiston alueelta, jolla nykyisissä kartoissa ei ole erikseen merkittyinä varsinaista liikuntareittiä ja sen reuna-alueita. Uuden kartta-aineiston reittien esitystapa on periaatteeltaan yhtenäinen, ne ovat kaikki omassa todellisessa kunnossapitoluokassaan ja reitti ja sen reuna-alueet näkyvät erikseen (Kuva 7).

Kuva 6. Hoitoluokituskartta Lähdepuiston alueelta (Tuusulan kunta, 2019a).

Kuva 7. Kunnossapitoluokituskartta Lähdepuiston alueelta (Tuusulan kunta, 2022a).

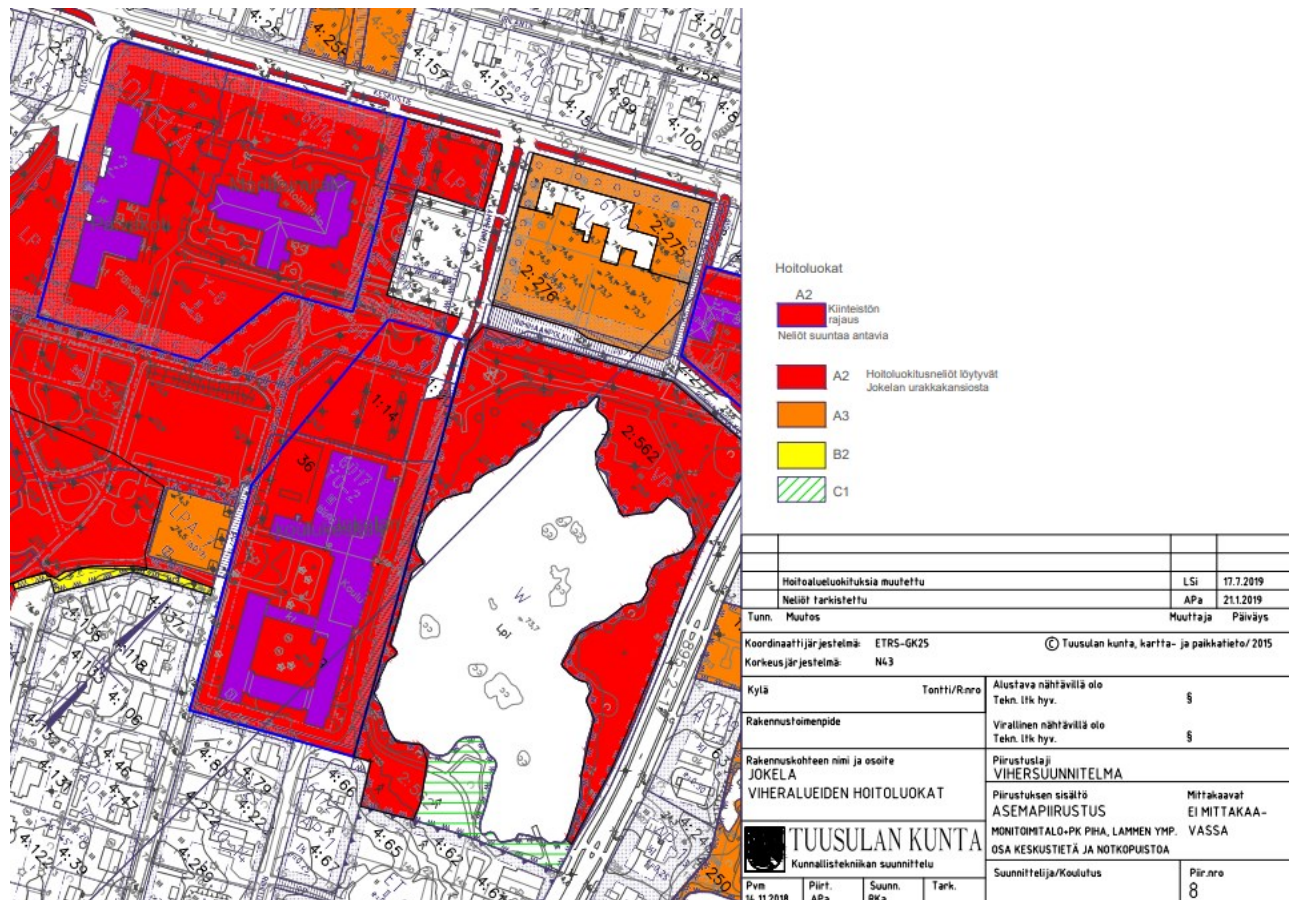

Tuusulan kunnan omistamien kiinteistöjen alueet on sekä vanhoissa että uusissa karttaversioissa erikseen rajattu sinisellä värillä. Kuva 8 esittää nykyisen hoitoluokituksen mukaista karttaa Jokelan koulukeskuksen alueelta ja kuva 9 puolestaan uutta, kunnossapitoluokituksen mukaista karttaa samalta alueelta. Kiinteistöjen rajat on merkitty samalla tavoin, mutta kiinteistörajojen sisälle jäävien alueiden elementteihin ei viherpalveluiden tilaamissa kartoissa ole otettu kantaa. Kiinteistöjen alueiden kunnossapitoalueet ja niiden hoidon järjestäminen kuuluvat tilapalvelujen alaisuuteen, kun taas niitä ympäröivät kunnossapidettävät viheralueet kuuluvat viherpalvelujen alaisuuteen.

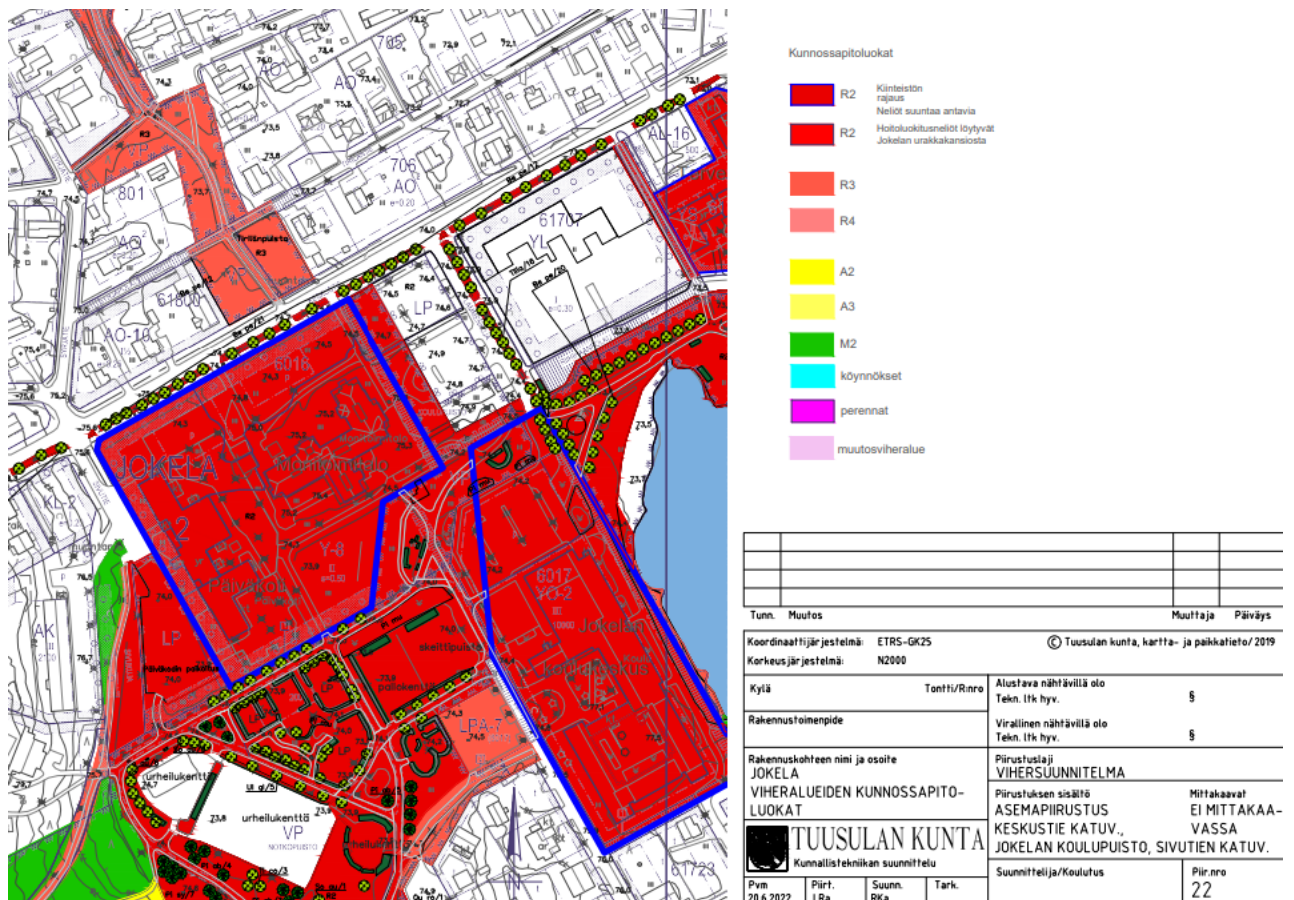
Erialaisten esitystapojen punnitsemisen jälkeen päädyttiin säilyttämään viherpalveluita palvelevissa kartoissa myös kiinteistöjen alueiden kunnossapitoluokka näkyvillä, sillä urakoiden kilpailutukset tehdään yhdessä tilapalvelujen kanssa. Tilapalvelut tuottaa oman, erillisen kartastonsa kiinteistöjen alueilta. Eri urakoihin kuuluvien alueiden rajauksia tarkennettiin samoin, kuin kiinteistöjen rajojen välittömässä läheisyydessä sijaitsevien viheralueiden luokitusta, jotta alueiden hoidon ja yleisilmeen yhtenäisyys voitaisiin aiempaa paremmin säilyttää ja eri urakka-alueiden väliset rajaukset olisivat yksiselitteisiä kaikille

toimijoille näillä alueilla. Edelleen, kuten muillakin kunnossapitoalueilla Jokelassa, ja verrattuna nykyiseen hoitoluokkakarttaan (Kuvat 8 ja 9) kunnossapitoluokkakartasta selviävät istutettujen pensasalueiden ja puuston sijainnit sekä muiden tahojen vastuualueisiin kuuluvat kunnossapitoalueet ja niiden rajaukset. Kunnossapidon alaisuuteen kuuluvien alueiden rajauksia on myös tarkennettu ja päivitetty esille tulleiden käytännön tarpeiden ja kiinteistöjen alueilla tapahtuneiden muutosten myötä.

Kuva 8. Hoitoluokituskartta Jokelan koulukeskuksen alueelta (Tuusulan kunta, 2019a).

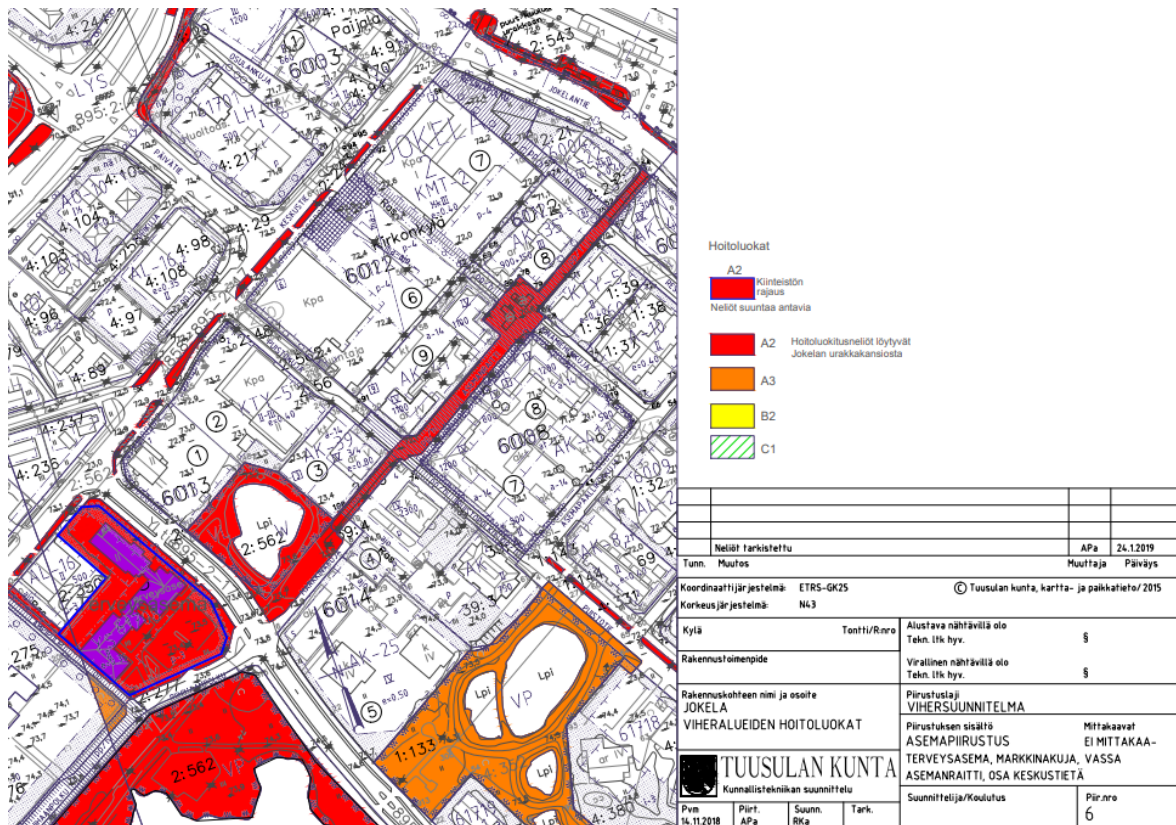

Kuva 9. Kunnossapitoluokituskartta Jokelan koulukeskuksen alueelta (Tuusulan kunta, 2022a).

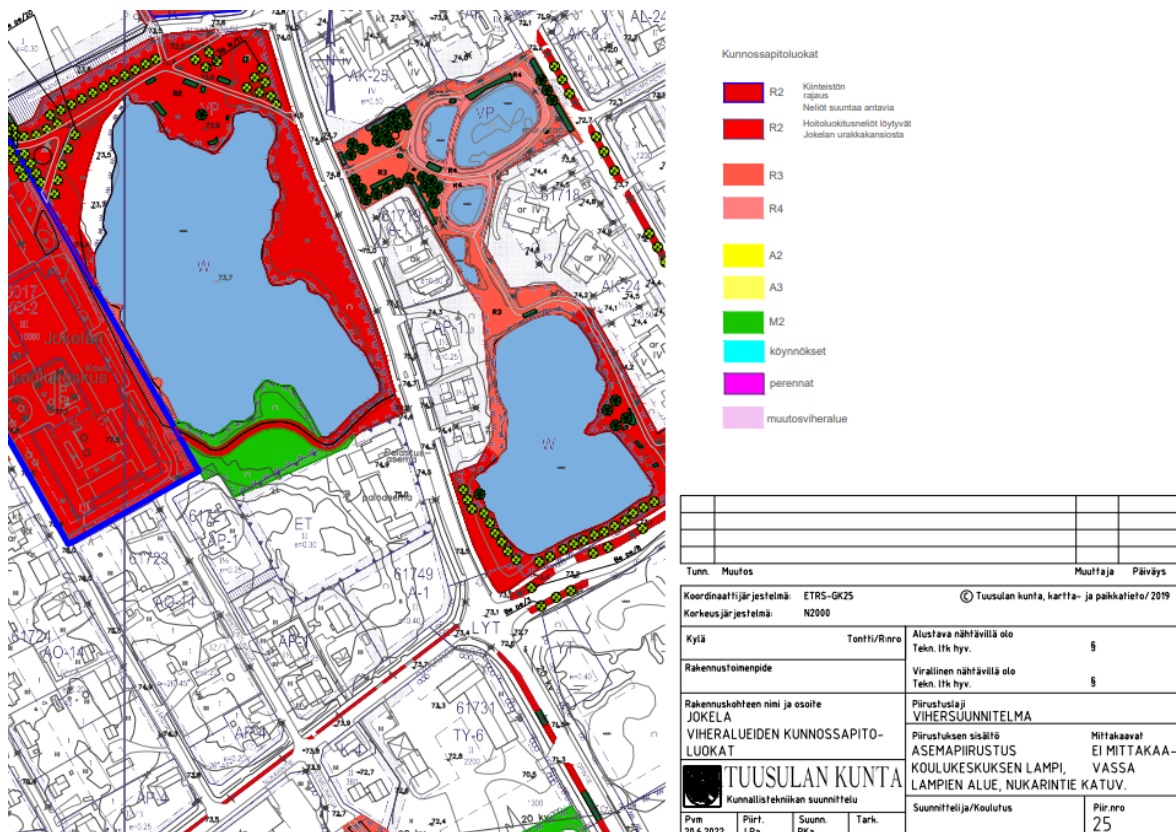

Keskustelujen tuloksena tehtiin myös useita yksittäisiä muutoksia eri puolille Jokelan alueen karttaa. Eri luokkien välisiä rajoja sijoiteltiin ja linjattiin uudelleen mm. Kolsan koulun kiinteistön raja-alueilla, viljelypalstojen hoidettavien alueiden osalta ja Kaarteenrannan alueella. Aiemmin yhteen hoitoluokkaan kuuluneita alueita jaettiin kahteen uuteen kunnossapitoluokkaan esimerkiksi Jokelan koulukeskuksen ja Paul Chemelewskin puiston läheisyydessä sijaitsevalla lampien alueella. Kuvat 10 ja 11 esittävät sekä nykyisen (Kuva 10) että päivitetyn (Kuva 11) tilanteen lampien alueella. Lähdepuiston leikkipuiston alueella ja Kolsanpuiston avoimilla alueilla eri luokkien rajausta tarkennettiin ja Kolsanpuiston vieressä sijaitsevien liikuntakenttien aluetta rajattiin kunnossapidettävien alueiden osalta uudelleen. Aiemmin puuttuneet Pertuntien katuviherä ja metsitettävä muutosviheralue lisättiin karttaan.

Kuva 10. Hoitoluokituskartta Jokelan lampien alueelta (Tuusulan kunta, 2019a).

Kuva 11. Kunnossapitoluokituskartta Jokelan lampien alueelta (Tuusulan kunta, 2022a).

Tässä työssä esitetyt karttaotteet eivät rajauksiltaan ole identtisiä, mutta digitaalisesta kartta-aineistosta voi tarpeen mukaan tulostaa otteita halutuilla rajauksilla. Uudet kunnossapitoluokituksen karttaotteet ovat kaikki samansuuntaisia, kun huomioidaan todelliset ilmansuunnat alueilla. Tässä työssä esitetyt karttaotteet pyrkivät ensisijaisesti esittämään alkuvuodesta 2023 tapahtuvan kilpailutuksen kannalta merkittävät kunnossapitoalueet ja ne on tuotettu osaltaan myös tätä kilpailutusta ajatellen. Kyseinen urakkakilpailutus on ensimmäinen laatuaan Jokelan alueella luokitusmuutoksen jälkeen. Nykyisen kartaston otteiden asemointi oli hyvin kirjavaa; muutostyön yhteydessä, yleisellä tasolla, on tavoiteltu myös paremmin yleisiä käytänteitä vastaavaa, ammattimaista ulkoasua työkäytössä olevaan materiaaliin.

Talven ja kevään 2022 aikana pidimme säännöllisesti yhteyttä luokitusmuutostyöhön liittyen ja helmikuussa kävin myös kertaalleen paikan päällä esittelemässä hahmottumassa olevaa kartta-aineistoa. Keskusteluja käytiin niin puhelimitse kuin Teamsinkin välityksellä. Teamsin kautta esittelin viherpalvelujen henkilöstölle työni vaiheita ja etenemistä, ja kartan avulla oli myös helppo tarkentaa eteeni nousseita kysymyksiä, antaa kommentteja tai tehdä muutosehdotuksia. Lisäksi kommunikoimme tasaisesti sähköpostitse, erityisesti silloin, kun puolin tai toisin lähetimme puhelinkeskusteluja tarkemmin selittäviä kuvia, tekstejä tai tiedostoja tai kun puiden laskentaa ja alueiden mittausta aktiivisimmillaan tehtiin. Sain myös mahdollisuuden osallistua RAMS 2020 -koulutukseen Hyvinkäällä Tuusulan viherpalvelujen henkilöstön kanssa.

Työn tuloksena syntyi 35 kpl:n kokoelma aluekohtaisia karttoja (Liite 1) aiempien 18 kpl:n tilalle sekä 8 kpl laajempaa aluetta kuvaavia yleiskarttoja. Lopulliset, yksittäiset kartat tallennettiin pdf-muotoon Tuusulan kunnassa käytössä olevalle planssipohjalle. Kartat soveltuvat sekä urakkakilpailutusten liitteiksi että käytännön työn toteutuksen ja valvonnan työvälineiksi. Karttojen uuden ajantasaisuuden vuoksi myös mahdollisten muutosten tekeminen dwg-aineistoon ja pdf-lisäkartojen tulostaminen ilmeneviin käyttötarpeisiin on vaivatonta ja syntyvä aineisto luotettavaa.

Työkohdeluetteloita tehtiin kaksi kappaletta. Näistä toinen on viherpalveluiden sisäistä käyttöä varten ja toinen soveltuu myös ulkopuolisten tahojen käytettäväksi (Kuva 12).

Työkohdeluettelot sisältävät pinta-ala- ja lukumäärätietoja viheralueiden elementeistä ja ominaisuuksista, jotka erityisesti vaikuttavat esim. kilpailutusten ja urakoiden kokonaisuuteen. Luetteloissa mainitaan erilaisten hoidettavien alueiden pinta-alat aluekohtaisesti ja yhteenlaskettuina sekä esimerkiksi erilaisten istutusten ja muun kasvillisuuden pinta-alat ja/tai lukumäärät alueittain eriteltyinä. Myös eri tavoin hoidettavat pintamateriaalityypit ja niiden sekä alue- että karttakohtaiset pinta-alat on eritelty luetteloon, ja ne ovat näin myös helposti laskettavissa aluekohtaisesti ja muokattavissa tulevien muutosten myötä.

Kuva 12. Esimerkkiote työkohdeluettelosta (Tuusulan kunta, 2022a).

Kartta Nro	Alueen nimi	Osoite	Pensaat R2 (m²)	Pensaat R3 (m²)	Istutuspuita tai hedelmäpuut kpl	havupuit kpl	Köynnökset (m²)	Perennat (m²)	Nurmi R2 (m²)	Nurmi R3 (m²)	Käytävä (m)	Sitomattomat päälysteet R2 (m²)	Sitomattomat päälysteet R3 (m²)	Sidotut päälysteet R2 (seulapääkiveys, hiiskäotenummi tms.) (m²)	Sidotut päälysteet R3 (m²)	Avoimet alueet (m²)	Kunnossapitoluokat	Puhtaansapitoluokka
11830																		
1Y	Lepola pohjoinen																	
1	Vesipuisto, leikkipuisto	Höyhensaarentie									1344	1596						R2
1	Höyhensaarentie katuvihreä	Höyhensaarentie																R2
12	1 Itälänkeskiön kevytliikenne	Itälänkeskiö			7					1000	65							R3
13	1 Itälänkeskiön ja Lepolanpuisto	Juurikujat / Pekkalantie							1150		77	1203						R3
14	2 Lepolan uutehaukan leikkipuisto	Tiensuuntie	220															R2
15	3 Visantien katuvihreä	Visantie			10	1			795									R2
16	3 Tiensuuntie katuvihreä	Tiensuuntie																R2
2Y	Lepola etelä (Ridasjärvi)																	
4	Petokaaren puistotie katuvihreä (pohjoinen)	Petokaaren puistotie			53													R3
5	Petokaaren puistotie katuvihreä (etelä)	Petokaaren puistotie																R3
5	Petokaarenpuiston kevytliikenteenympäristö	Petokaaren puistotie							74953	1394								R2 / R3
5	Petokaarenpuiston mäytilä ja niityalueet	Petokaaren puistotie / Bienerintie														38770		R2
6	Petokaarenpuiston istutetut alueet	Petokaaren puistotie / Bienerintie					484											R2
7	Petokaarenpuiston kolirapuisto ja lähialueet	Petokaaren puistotie / Hirvenojantie										750						R2 / R3
8	Ridasjärventie katuvihreä (pohjoinen)	Ridasjärventie																R2
9	Tikkurintiepuisto	Tikkurintiepuisto	56		7	2							376					R2 / R3
9	Asemapolun pensasalueet ja pysäköinti	Asemapolku	742							844								R2 / R3
10	Lilja Kajanus-Bienerin puisto																	R2
3Y	Villilänpolku																	
11	Villilänpolku	Virtalantie	3						18			280						R2
3Y	Takaja																	
12	Tammistontie katuvihreä	Tammistontie				32			1000									R2
12	Lähdepuiston leikkipuisto	Tammistontie	699						464			1268						R2
4Y	Koisa																	
13	Koisa katuvihreä (Bnsi)	Koisa			17				830									R3
13	Koisa metsän polku ja leikkipuisto, Lähdepuiston kolivihreä	Koisa / Kolivihreä							88	3587	399	320	241	142		90		R2 / R3 / A2
14	Uunimiehienpuisto ja marjapensapalkka	Koisa / Toikojantie																R2
14	Raturinkujan pysäköintialue	Raturinkuja	227		10							352						R2
14	Koisa katuvihreä (ts)	Koisa							10250	300								R3
15	Koisa puisto	Toikojantie / Päiväkummuntie														10954		R2 / A2
15	Tiilimiespuisto katuvihreä	Tiilimiespuisto			11													R2

4.3 Kehittämistyön vaikutukset

Muutos vanhasta hoitoluokituksista uuteen kunnossapitoluokitukseseen koskee laaja-alaista toimintaympäristöjen kokonaisuutta ja osaltaan nivoo yhteen aiemmin hajanaisemmin yhdyskuntarakenteeseen sijoittuneita toimintoja ja kokonaisuuksia. Viheralueiden hoidon lisäksi kunnossapitoluokitus sisältää tavoitteita läpi erilaisten viheralueita koskevien toimintojen ja prosessien: kunnossapitohankkeiden tilaamiselle, suunnitteluun, valvontaan ja omaisuudenhallintaan. Tavoitteet esitetään myös laatua ylläpitävään korjaustyöhön sekä käyttäjärjestelmien hoitoon ja niiden käyttöön. Kunnossapidon ohjeistus tullaan siirtämään viheralueiden hoidon yleisiin laatuvaatimuksiin ja työselostuksiin. Lisäksi kunnossapitoluokitus pyrkii huomioimaan uudenlaiset viheraluepalvelut, muutokset tuotantotavoissa ja tilaaja- ja valvontatyössä, kunnossapidon nimikkeistön käsitteet ja

jaottelun sekä kestävän ympäristörakentamisen toimintamallin sisällön ja tavoitteet. Kunnossapitoluokitus pyrkii edistämään omaleimaista, monipuolista ja ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää ympäristöä, ja se mahdollistaa viheralueiden yleisilmeen, laadun ja kustannustekijöiden vertailun valtakunnallisellakin tasolla. Sen lisäksi, että kunnossapitoluokituksen määrittämät luokat kuvaavat viheralueen yleisilmettä, käyttötarkoitusta ja kunnossapidon laatutasoa, ohjaa se myös resursointia kunnossapidon osalta, tilaustoimia ja konkreettisen toteuttamisen valvontaa. Kunnossapitoluokitus mahdollistaa myös tilastoinnin ja vertailun: sisältöjä ja ominaisuuksia voidaan tutkia alueellisesti, ajanjaksojen mukaan tai vertailuun voidaan ottaa esimerkiksi kunnossapitotehtävien sisällöt tai muut halutut ominaisuudet. (VYL, 2020, ss. 8–9, 15, 25)

Myös Tuusulan Jokelan alueella kunnossapitoluokitukseen liittyvä, uusi arvopohjaisuus yhdessä viherpalvelujen paikallisten toimijoiden tahtotilan ja arvopohjan kanssa muuttaa viheralueiden kunnossapidon toimintakenttää. Taloudelliset ja toiminnalliset resurssit kuntatasolla ohjaavat toimintaa ja määrittelevät reunaehdot toteutettaville uudistuksille, mutta pyrkimykset nykyuskomusten mukaiseen, aiempaa kestävämpään ja siten myös parempaan viheralueiden kunnossapitoon tuottavat uudenlaisia ratkaisuja sen eri tasoilla; muutokset läpileikkaavat niin tilaamisen, suunnittelun, kunnossapidon kuin korjauksenkin osa-alueet ja samalla edellyttävät aiempaa kiinteämpää yhteistyötä eri toimijoiden kesken, jotta tavoiteltu kehityssuunta voidaan saavuttaa.

Kuten yleisesti ottaen voidaan ajatella, myös Jokelan alueella käytännön urakkatyöhön ja töiden organisointiin liittyvät muuttujat osaltaan ovat tämän opinnäytetyön aiheen keskiössä. Kunnan organisaatiotahojen tahtotila on lähtökohtaisesti kehittämisen ja nykyaikaistamisen puolella, kuitenkin realistiset tekijät ja muutosten asteittaisuus huomioiden. Hoitoluokituksesta kunnossapitoluokitukseen siirtyminen on osittain teknistä muutostyötä, joka tapahtuu digitaalisten tiedostojen muutostyönä ja toisaalta taas vahvasti arvopohjaista pohdintatyötä, jonka toteuttaminen käytännön tasolla asettaa moninaisia haasteita. Tuusulan Jokelan alueella pohdintaa synnyttivät erityisesti vanhan hoitoluokituksen A3-alueiden uudelleenjaottelu luokkiin R3 ja R4 sekä hoitoluokan A2 jaottelu R2- ja R3-luokkiin. Lisäksi kunnossapitoluokituksen määritelmien mukaisesti Jokelan alueen metsäisistä alueista osa olisi voinut kuulua jopa rakennettujen viheralueiden

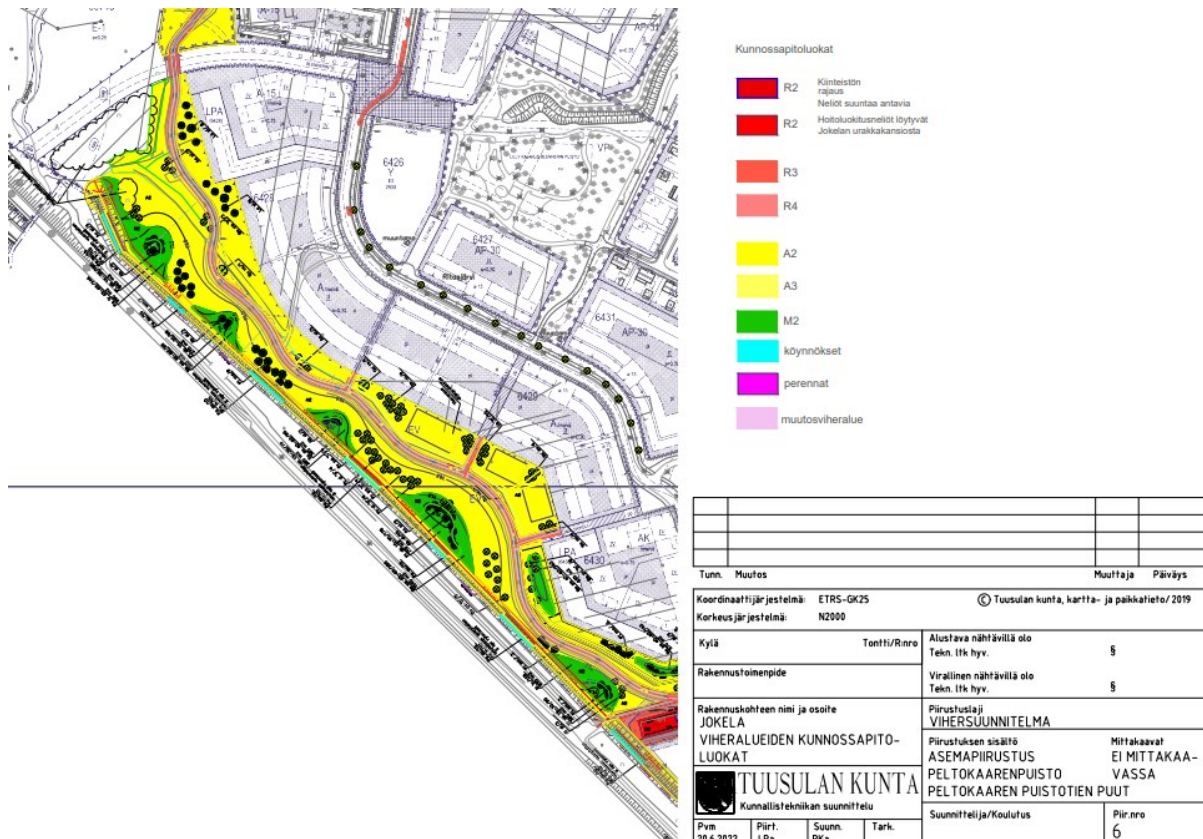
kategorian alle (esimerkiksi avo-ojan alue Tolkinon alueella, joka uuden kunnossapitoluokituksen mukaan voisi kuulua luokkaan R4). Näitä alueita koskeva keskustelu ja päätöksenteko johtivat kuitenkin siihen, että metsäalueita ei muuteta rakennetuiksi viheralueiksi luokitusmuutoksen johdosta vaan että kunnan sisäiset linjaukset ja eri urakoihin liittyvät asiakirjat kyseisten viheralueiden kunnossapidosta ohjeistavat yksityiskohtaisemmin omaleimaisten alueiden hoidon toteuttamisesta. Alueilla voidaan teettää myös yksittäisiä lisätöitä sopimuksenvaraisina osina urakkasopimuksia tilanteen sitä vaatiessa.

Jokelan alueella pääasiallinen muutos tapahtuu alueiden luokittelun teknisissä muutoksissa ja urakkaohjelmiin liittyvissä tarkennuksissa. Aiempi ABC-luokitus muuttuu RAMS 2020:n mukaiseksi ja muutokset noudattelevat pitkälti Viherympäristöliiton julkaisemaa luokitusmuutokseen liittyvää vastaavuustaulukkoa (Taulukko 2). Kunnossapitoluokituksen mukanaan tuoma arvopohjaisuus yhdistyneenä paikallisen tason toimijoiden ja organisaatioiden arvoihin ja intresseihin luo kuitenkin pohjan pidemmän aikavälin muutokselle niin kestävästi ympäristörakentamisen kuin RAMS 2020:n hengessä. Jokaisen RAMS 2020-luokittelua käyttävän tahon on mahdollista itsenäisesti ja paikallisesti määrittellä luokitukseen liittyvät yksityiskohdat omiin tarpeisiinsa soveltuen ja tämä mahdollistaa sekä luokittelun määritelmien alittamisen että ylittämisen – lopullinen linjaus ja ratkaisut muodostuvat siis jokaisen toimijan oman päätöksenteon ja käytettävissä olevien resurssien varassa. Tämän myötä syntyvät myös muutokset tulevaisuuden viheralueiden tilassa, käytettävyydessä ja niiden kunnossapidon käytänteissä.

Kuvat 13 ja 14 esittelevät nykyisen ja päivitetyn kartan Jokelan alueen yhdestä uusimmista puistoista, Peltokaarenpuistosta. Puistoalue on laaja ja sinne on suunniteltu ja toteutettu niittyjä, jotka korvaavat perinteisempiä, hoidettavia nurmialueita sekä hyötykasveille ajateltuja viljelyalueita. Niittyalueet ovat jo olemassa ja niitä hoidetaan luokituksen mukaisesti. Sen sijaan viljelyalueiden toteutus on nykytilanteessa keskeneräinen ja näin ollen päivitettyyn kartastoon ne jätettiin vain optionomaiseen tilaan. Yleisellä tasolla puistoalueen hoito-/kunnossapitoluokka kustannusnäkökulmasta kuitenkin laskee, sillä osa alueella sijaitsevista istutuksista sijoitettiin kunnossapitoluokkaan M2 huolimatta näillä alueilla sijaitsevista köynnösistutuksista. Valtaosa puistosta on niittymäistä, avointen alueiden

Kuva 14. Karttaote Peltokaarenpuiston kunnossapitoluokituksesta (Tuusulan kunta, 2022a).

RAMS 2020 kunnossapitoluokituksen mukanaan tuomat käytännön muutokset viheralueiden kunnossapidossa jäänevät pääosin arvioitavaksi tulevien vuosien kuluessa. Luokituksen todelliset vaikutukset määräytyvät ja ohjautuvat toimijalähtöisesti ja siten myös, mitä todennäköisimmin, hyvinkin paikallisesti sitoumusten intensiteetistä riippuen. Näin ollen myös RAMS 2020:n yhtenä ydinsisältönä esitetty vertailtavuus saattaakin odottaa käytännön tasolle jalkautumistaan vielä vuosien ajan.

5 Pohdinta ja johtopäätökset

Tuusulan kunnan viherpalveluilla oli selkeä tarve saada Jokelan viheralueiden kunnossapitoalueiden osalta luokitusmuutos tehtyä vuoden 2022 ensimmäisen puoliskon aikana. Voimassa oleva urakkasopimus alueen hoidosta ja kunnossapidosta oli päättymässä ja uusi kilpailutus oli suunniteltu järjestettäväksi alkuvuodesta 2023. Kuntatasolla luokitusmuutostyö oli aloitettu jo etelä-Tuusulan alueelta ja Jokelan alue sijoittui järjestyksessä seuraavaksi. Osittain henkilöstövaihdoksista ja osittain viherpalvelujen

käytettävissä olevista resursseista johtuen muutostyön toteuttaminen organisaation sisäisin voimin olisi asettanut huomattavia haasteita.

Tämän opinnäytetyön tekijänä koin, että työlleni oli selkeä ja suoraan työelämään linkittyvä tarve. Sain käyttööni tarpeelliset työvälineet ja koko prosessin ajan kaiken tarvitsemani tuen ja neuvonnan Tuusulan kunnan viherpalveluilta – erityisesti kunnan sisäisiä prosesseja koskien. Huolimatta siitä, etten ennen tätä työtä ollut käyttänyt AutoCad-ohjelmistoa, sujui varsinainen muutostyö karttojen parissa yllättävänkin kivuttomasti. Alkuperäisen suunnitelman mukaan karttojen tuli olla valmiina maaliskuun 2022 loppuun mennessä, mutta muutokset mm. rekrytointiaikatauluissa Tuusulassa toivat sekä lisätavoitteita että lisääaikaa karttojen pidemmälle kehittämiseen.

Varsinaisia ongelmia työn edetessä ei ilmennyt. Käytössäni ollut kartaston pohja-aineisto ei kaikilta osiltaan ollut teknisesti tasalaatuista ja kahden pienemmän ja hieman syrjemmässä Jokelasta sijaitsevan viheralueen osalta pohjakartta ei myöskään ollut samalla tasolla muun karttapohjan kanssa. Näiden alueiden osalta uusi karttamateriaali on hieman yksinkertaisemmin toteutettua, mutta ulkonäölliset erot muihin verrattuna ovat pieniä.

Haasteellista toiminnallisen opinnäytetyön osalta on ollut tutkimuskysymysten asettelu ja niihin vastaaminen. Työ tämän aiheen parissa on ollut hyvin käytännönläheistä ja suoraan suorittavaa työtä palvelevaa. Lisäksi aihealueen ollessa liitoksissa johonkin niinkin tuoreeseen ohjeistukseen, kuin RAMS 2020, on varsinaisen, uskottavan tietopohjan kirjoittaminen tuntunut jäävän kovin ohueksi.

Opinnäytetyön tuotokset ovat jo käytössä Tuusulan Jokelan alueella. Niitä käytetään urakkakilpailutuksen aineistona alkuvuodesta 2023. Ne myös toimivat materiaalina, jonka perusteella tuleva urakoitsija Jokelan kunnossapitoalueita osaltaan hoitaa. Tuusulassa kehitetään jatkuvasti puistoja ja muita viheralueita ja Jokelaan luotu kartasto on alkusysäys uuden kunnossapitoluokituksen käyttöönotolle alueella. Suunnitteilla ja rakenteilla olevat viheralueet, kehittämistyön alla oleva muutosviheralue sekä tulevaisuuteen sijoittuvat uudet viheralueet ja vanhojen viheralueiden muutokset näillä näkymin tullaan päivittämään samaan tapaan, kuin nyt tehty päivitys- ja muutostyö. Samaan, tässä työssä käytettyyn

digitaaliseen karttapohjaan, tehtiin jo opinnäytetyöprosessin aikana puistoalueiden elementtien kirjaustyötä kunnan viheraluesuunnittelijoiden toimesta. Luokitusmuutokseen liittyvä työ, varsinaisen luokitusmuutoksen lisäksi, päivitti osaltaan työkaluja ja esitystapaa myös suunnitteilla tai rakenteilla olevia viheraluerakennusprojekteja ajatellen.

Lähteet

Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma, Agenda 2030. Haettu 10.11.2022 osoitteesta

<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

KESY-Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli, Viherympäristöliiton julkaisu nro 62, 2018

RAMS kunnossapitoluokitus Tuusulan kunnassa, PowerPoint-esitys, Anna-Mari Tiitinen (2021)

Tuusulan kunnan viheraluestrategia. Haettu 1.11.2022 osoitteesta

https://www.tuusula.fi/sivu.tpl?sivu_id=2804

Tuusulan kunnan suunnitelma viher- ja virkistysalueverkoston kehittämiseksi 2020. Haettu

1.11.2022 osoitteesta [https://tuusula.cloudnc.fi/fi-Fi/Toimielimet/Tekninen lautakunta/Kokous 20102020/Tuusulan viher ja virkistysverkoston keh\(26829\)](https://tuusula.cloudnc.fi/fi-Fi/Toimielimet/Tekninen_lautakunta/Kokous_20102020/Tuusulan_viher_ja_virkistysverkoston_keh(26829))

Tuusulan kunnan tilapalvelut; kiinteistöjen ylläpito. Haettu 11.11.2022 osoitteesta

https://www.tuusula.fi/sivu.tpl?sivu_id=7272

Tuusulan kunta, liikenne ja kadut, kunnossapitourakoitsijat. Haettu 11.11.2022 osoitteesta

https://www.tuusula.fi/sivu.tpl?sivu_id=7537

Tuusulan kunta, viheralueet. Haettu 11.11.2022 osoitteesta

https://www.tuusula.fi/index.tpl?sivu_id=7550

Tuusulan kunta, Palojoen varren maisemasuunnitelma Jokelan taajamaan. Haettu

11.11.2022 osoitteesta https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/6025.pdf

Viheralueiden hoitoluokitus (ABC-luokitus), Viherympäristöliiton julkaisu nro 36, 2007

Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020, Viherympäristöliiton julkaisu nro 67, 2020

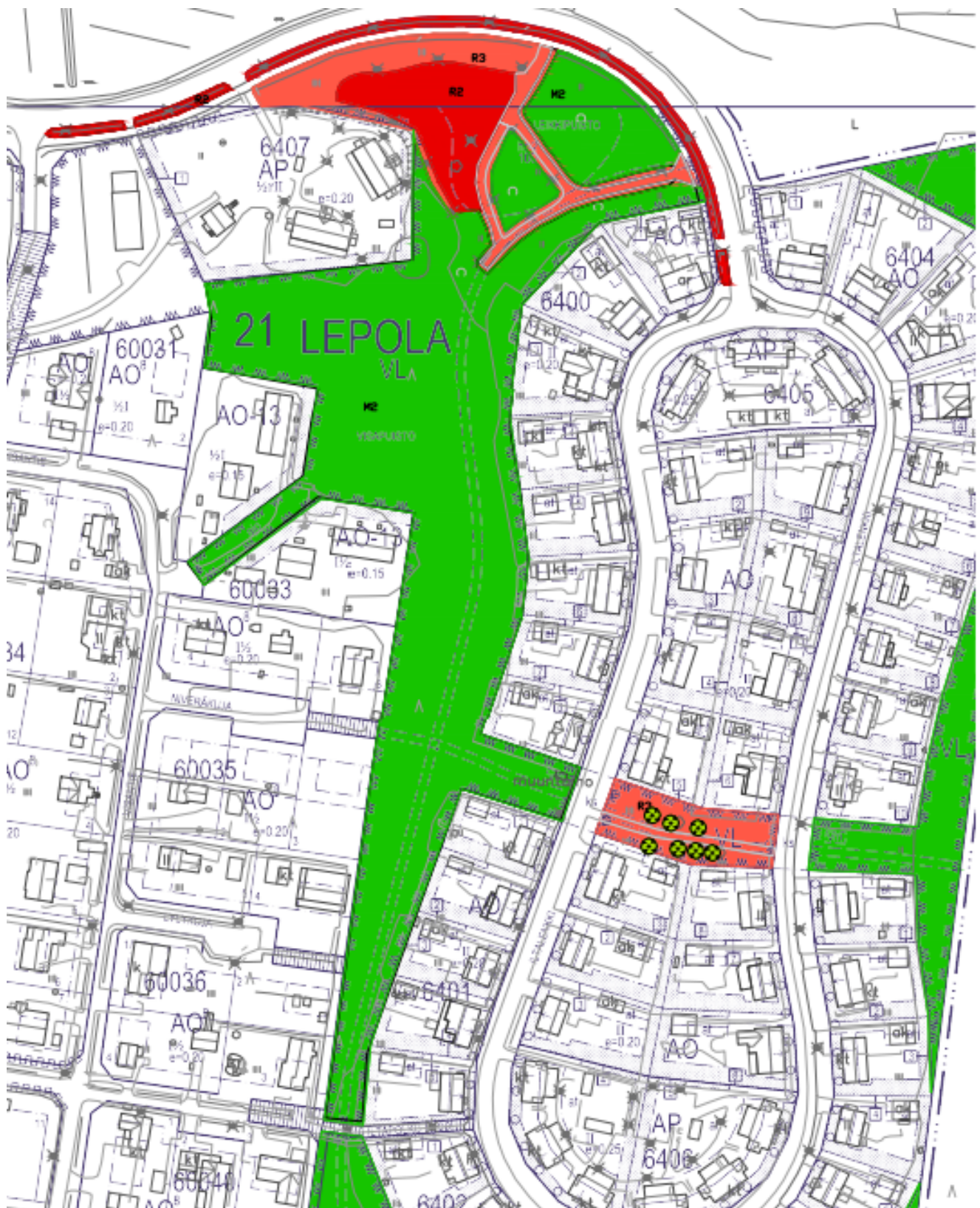
Viherympäristöliiton verkkosivut <https://www.vyl.fi/>

Ympäristöministeriön verkkosivut. Haettu 14.12.2022 osoitteista

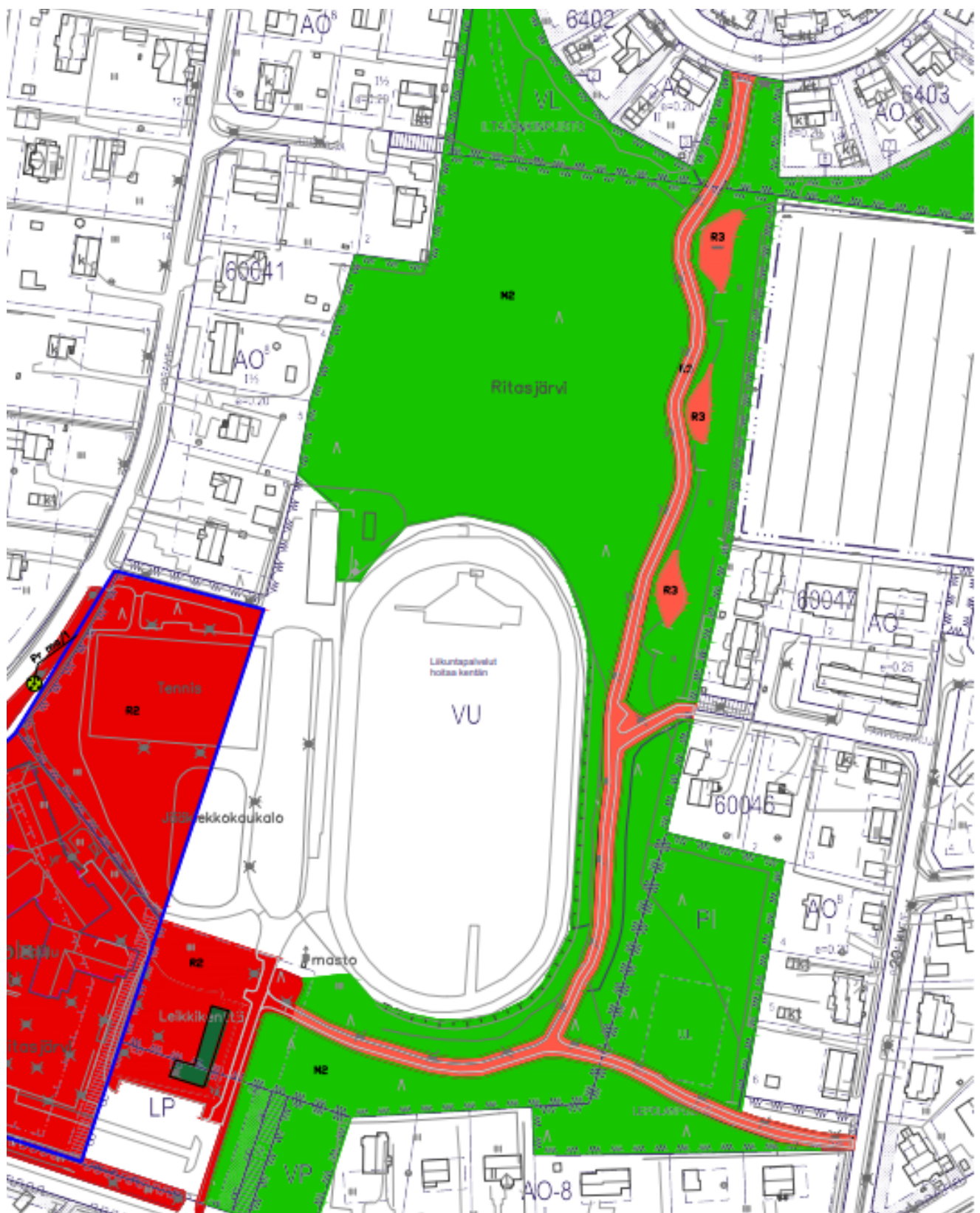
<https://ym.fi/kansainvaliset-ymparistosopimukset> ja <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Liite 1: Kunnossapitoluokituskartat Jokelan alueelta

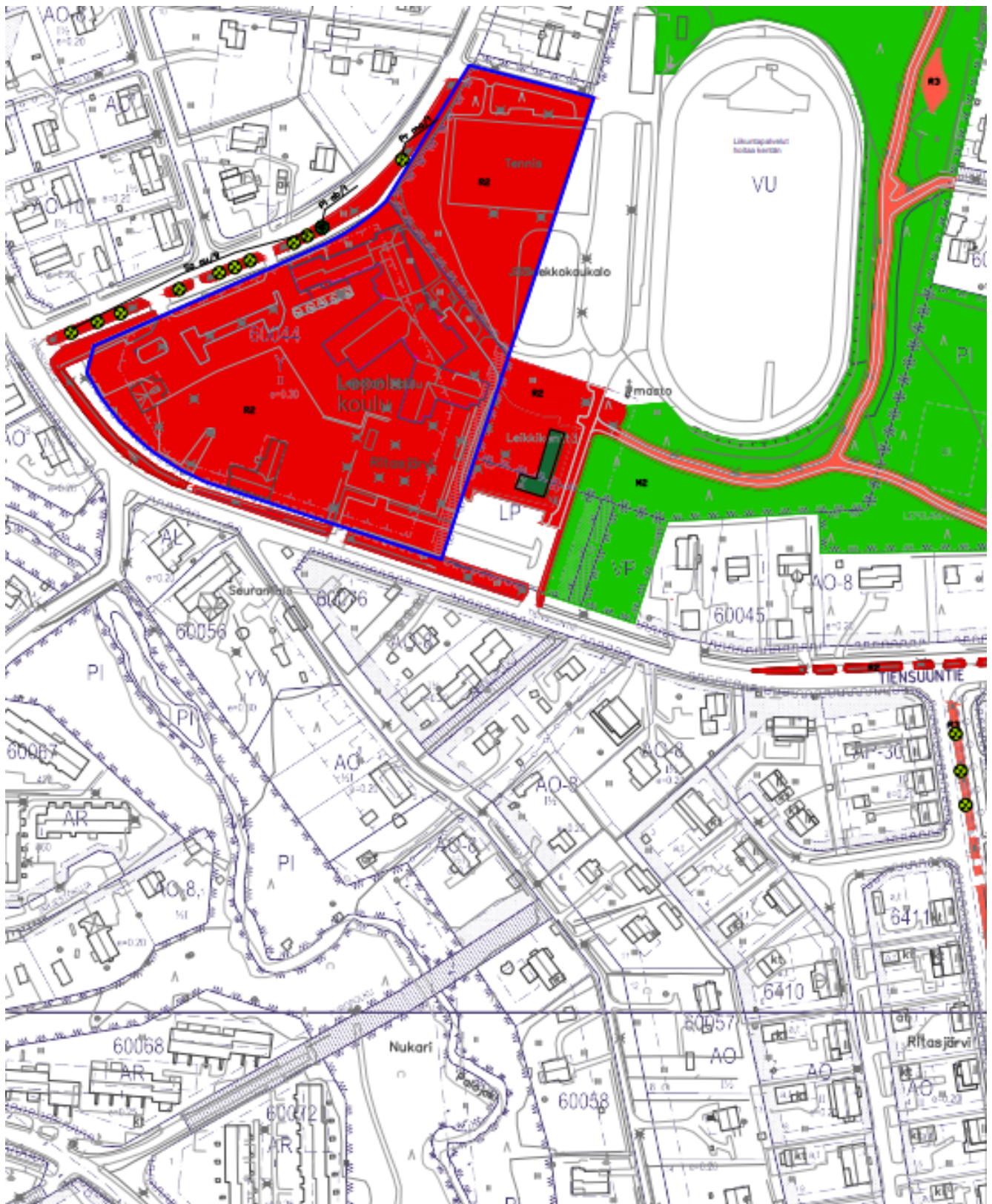
Kartta 1: Visapuisto ja Iltalenkki

Kartta 2: Iltalenkinpuisto, Lepolanpuisto ja Lepolan leikkipuisto

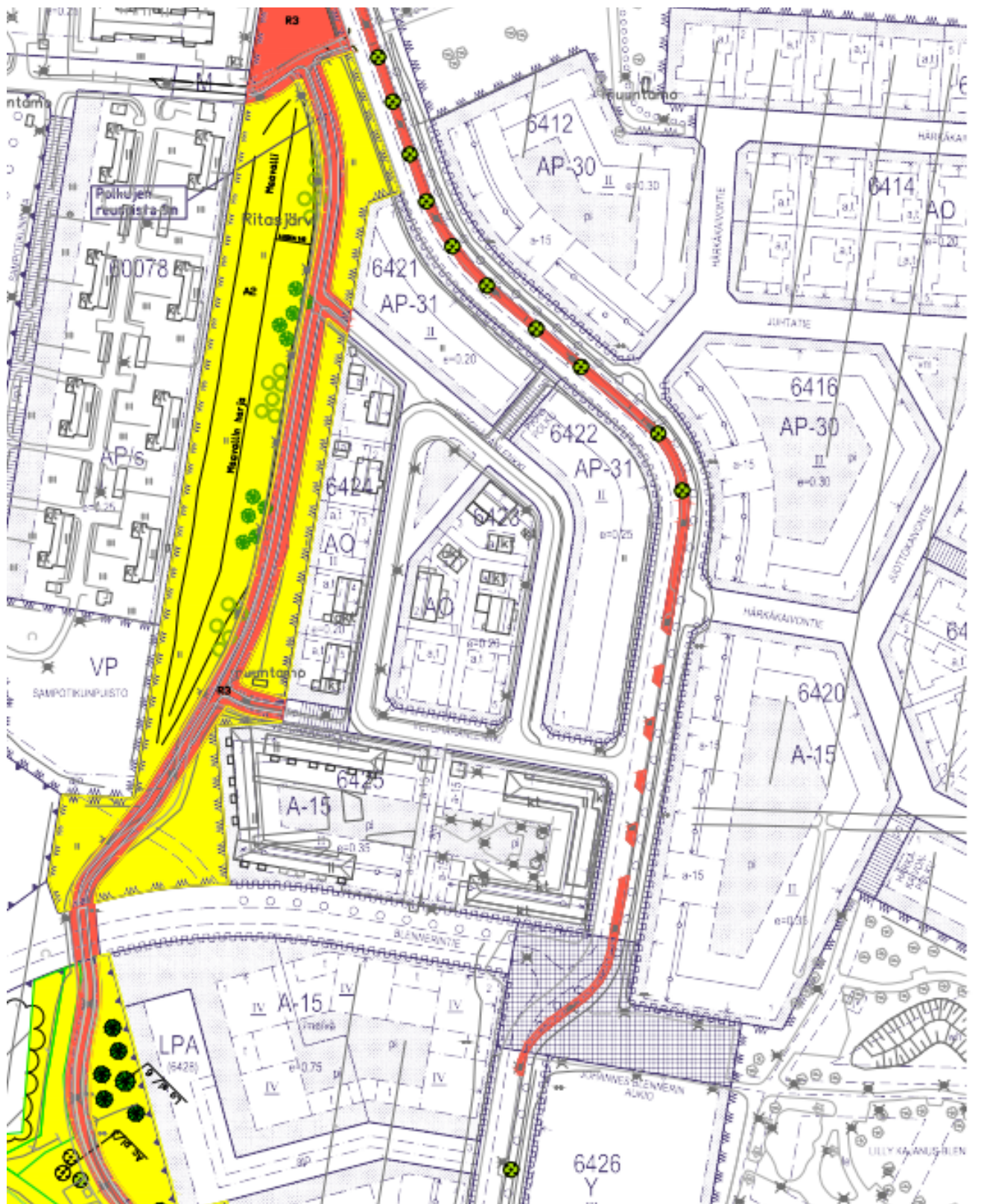
Kartta 3: Visantien katuvihreä ja Tien suuntien katuvihreä

Kartta 4: Peltokaaren puistotien katuvihreä, pohjoisosa

Kartta 5: Peltokaaren puistotien katuvihreä, eteläosa ja maavalli

Kartta 6: Peltokaarenpuisto ja Peltokaaren puistotien puut

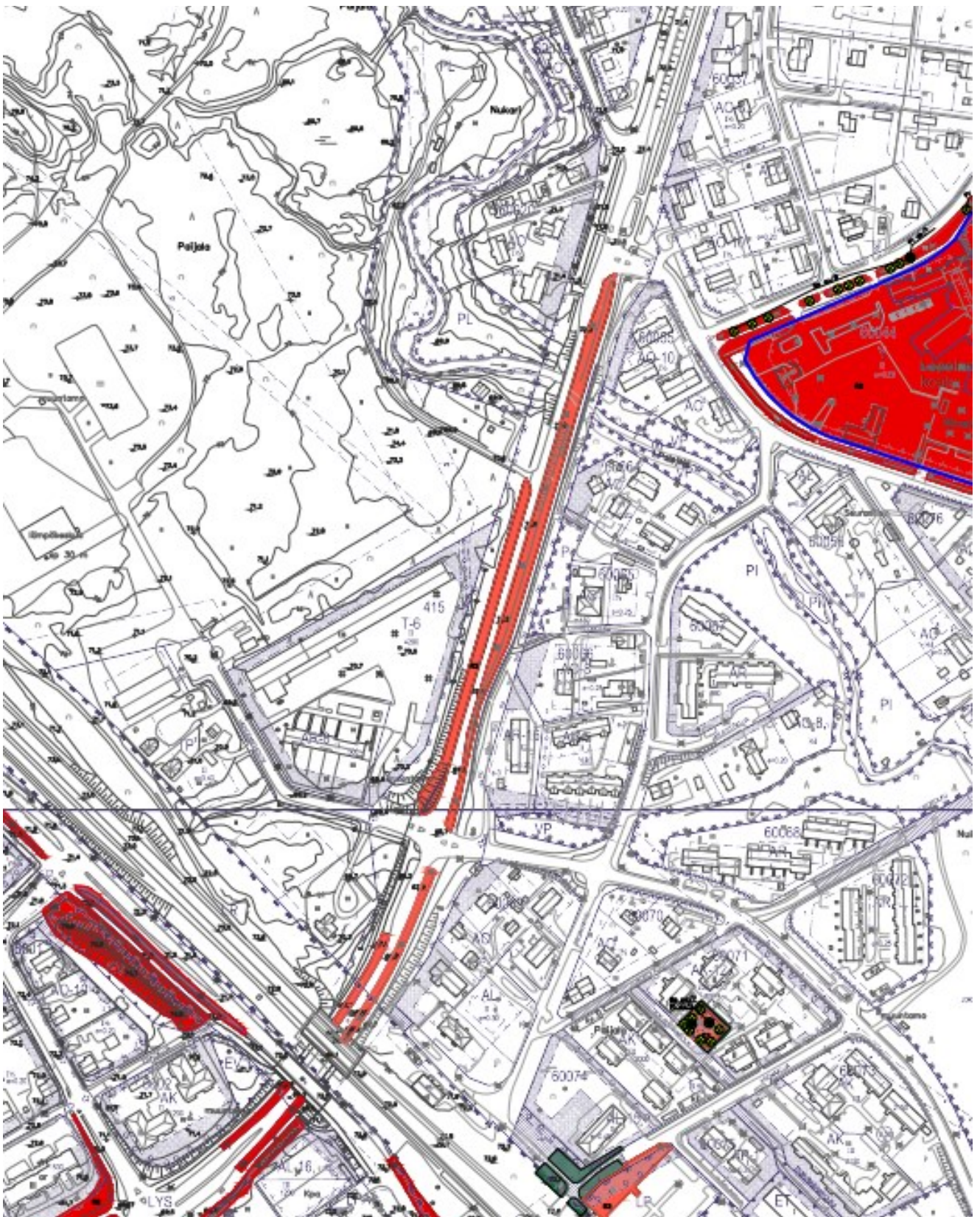

Kartta 7: Peltokaaren koirapuisto ja lähialueet

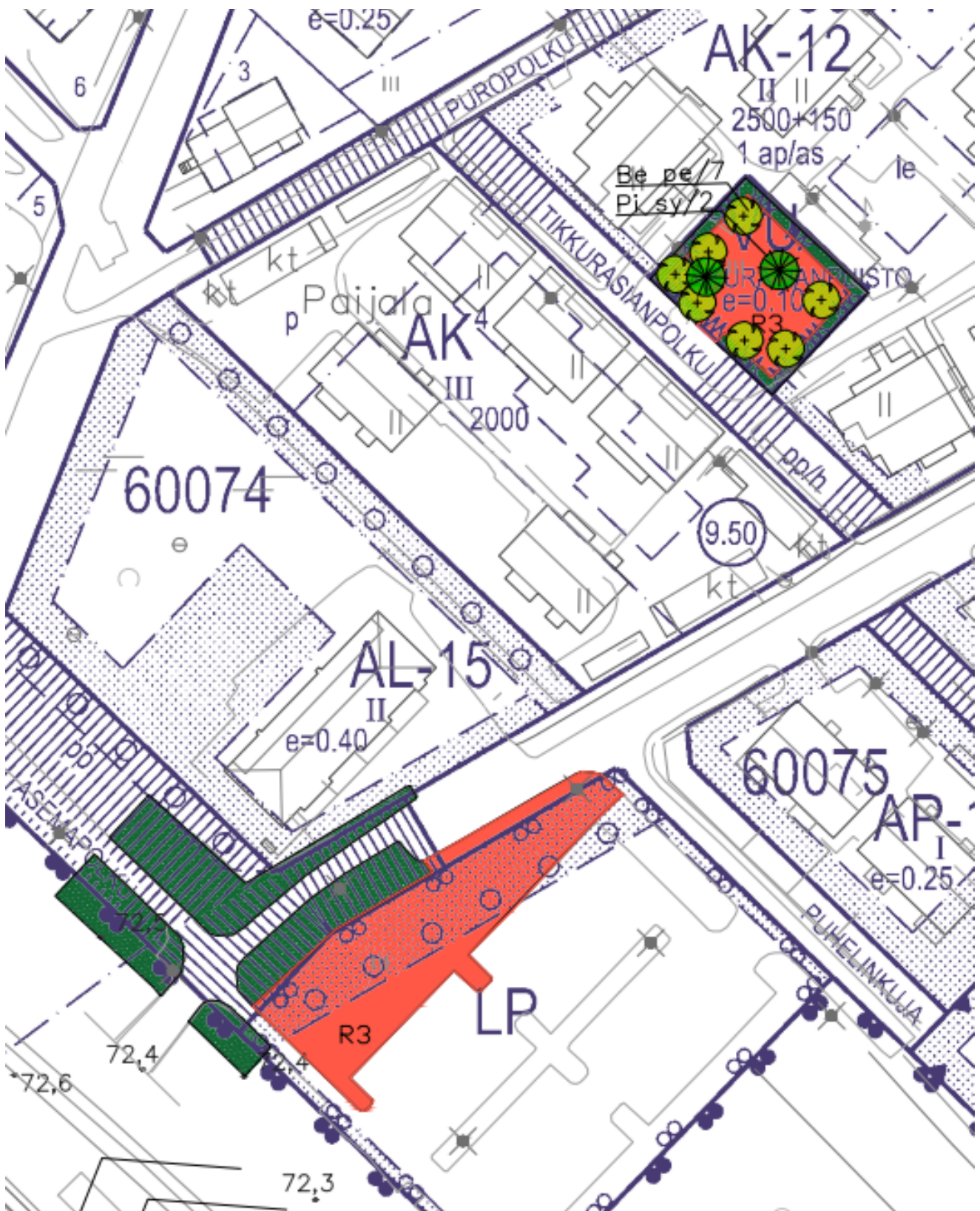

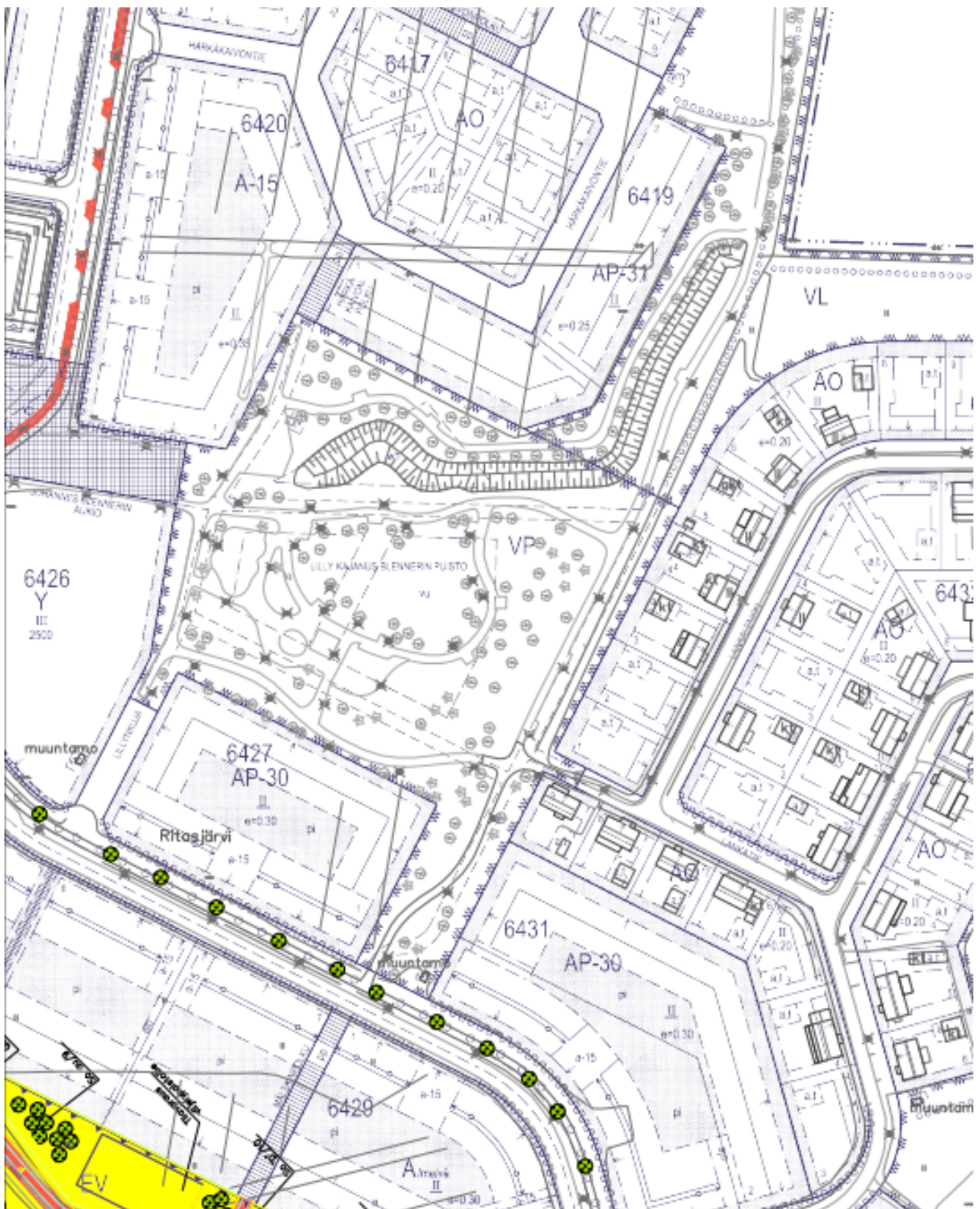
Kartta 8: Ridasjärventien katuvihreä, pohjoisosa

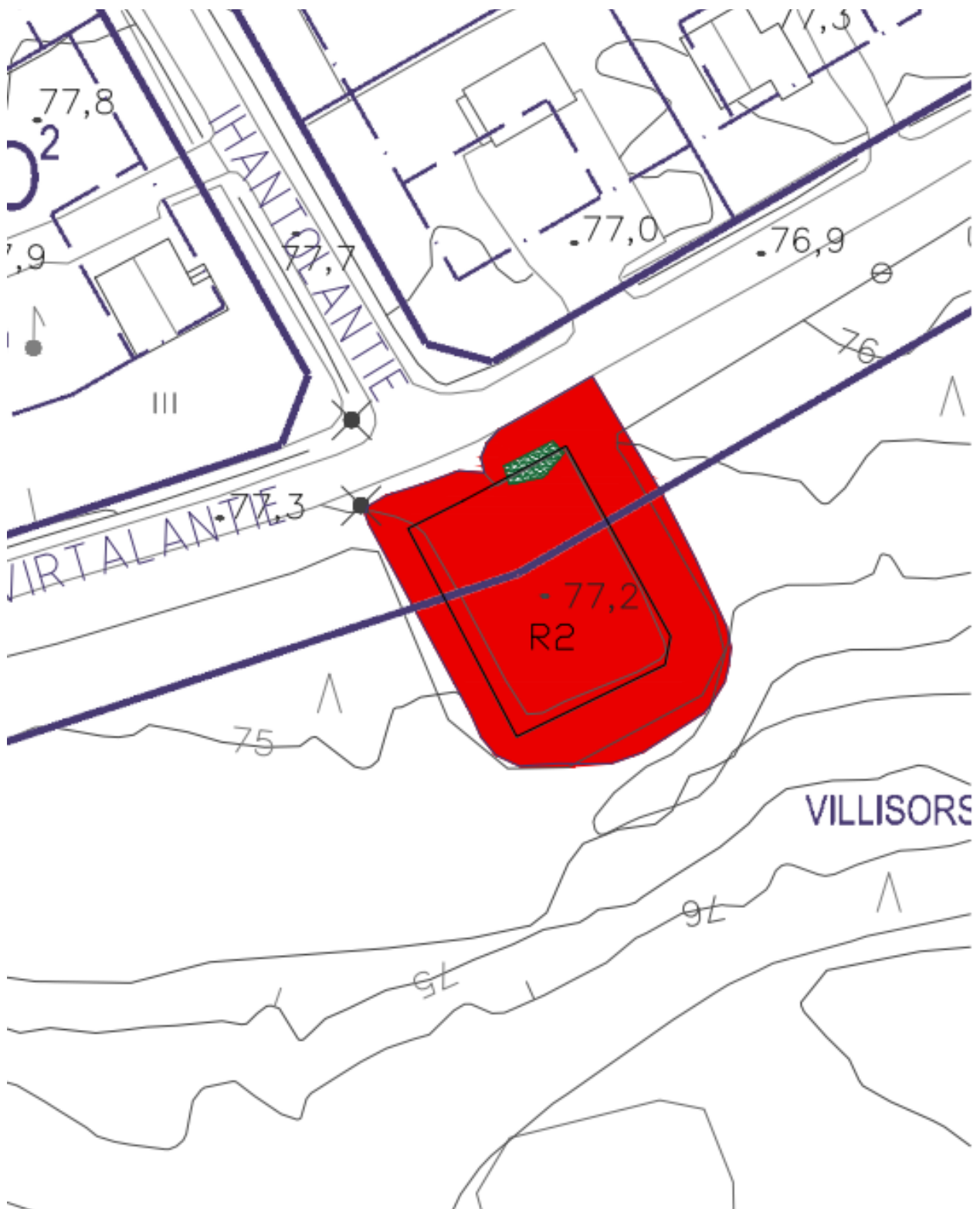
Kartta 9: Tikkurasianpuisto, Asemapolun pensasalueet ja P-alue

Kartta 10: Lilly Kajanus-Blennerin puisto (kunnossapitoluokitus ei kuulu opinnäytetyöhön)

Kartta 11: Villisorsanpuisto

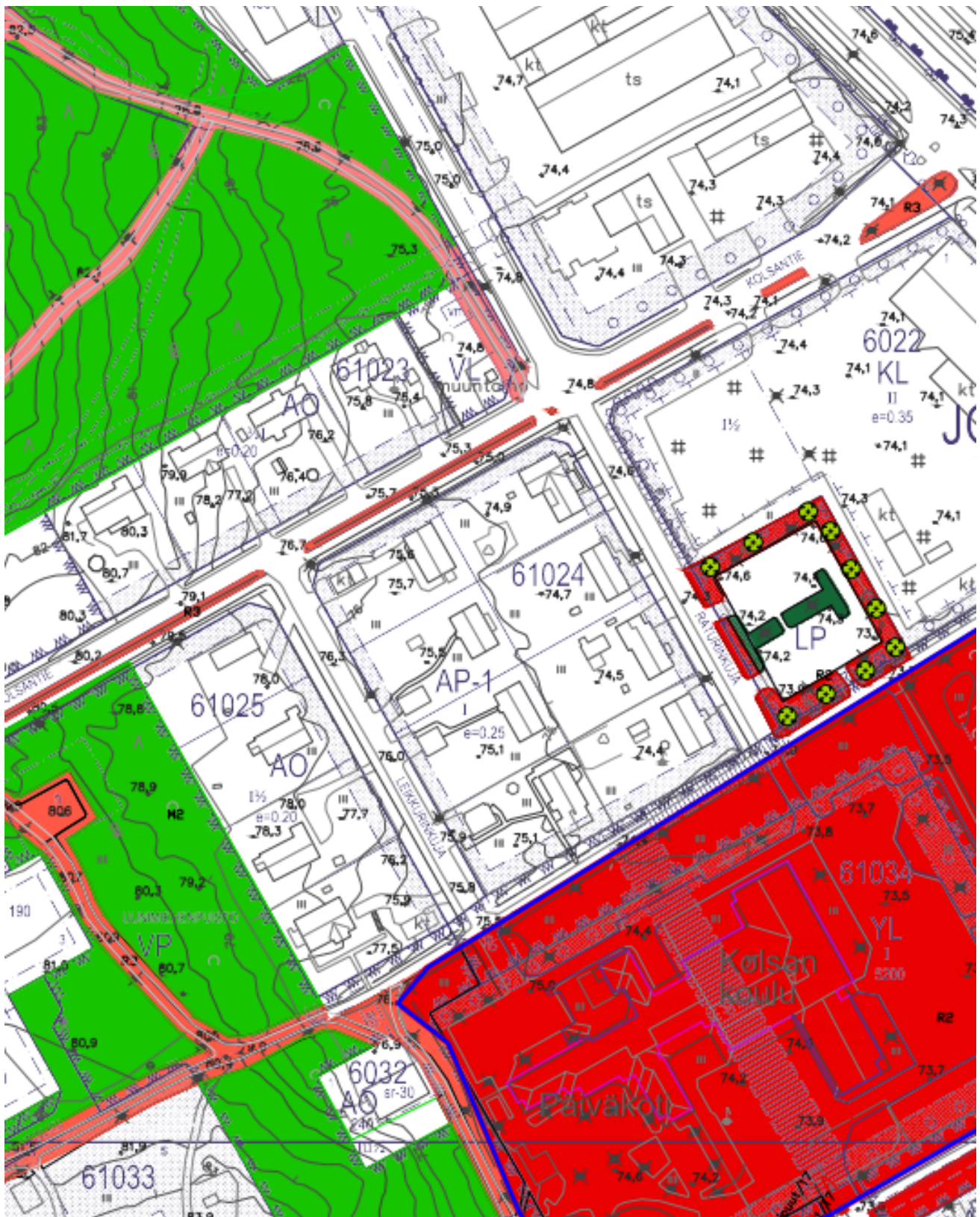
Kartta 12: Tammistontien katuvihreä ja Lähdepuiston leikkipuisto

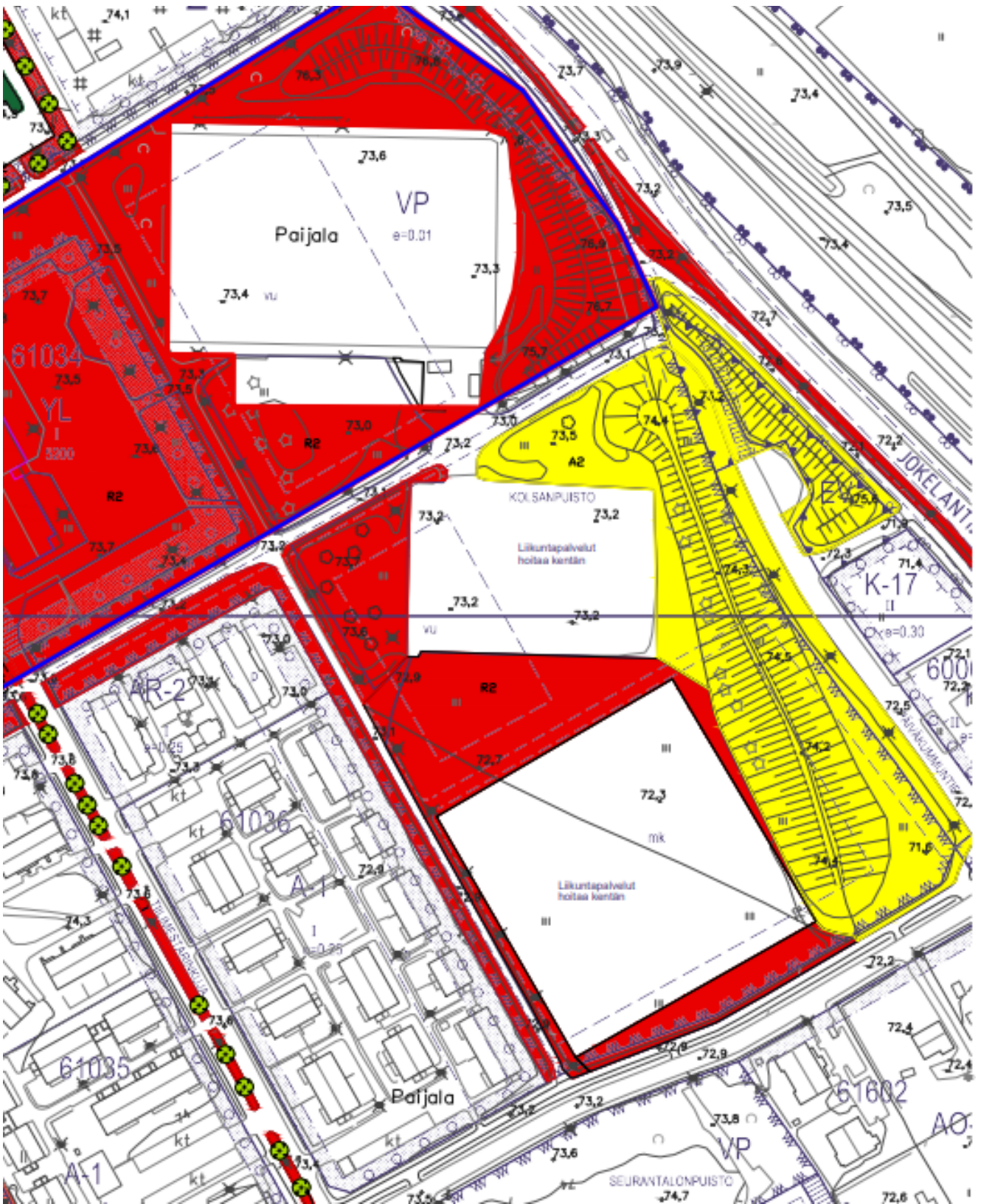
Kartta 13: Kolsantien katuvihreä, Kolsan metsän polut ja leikkipaikka

Kartta 14: Uunimiehenpuiston matonpesupaikka, Raturinkujan P-alue ja Kolsantien katuvihreä

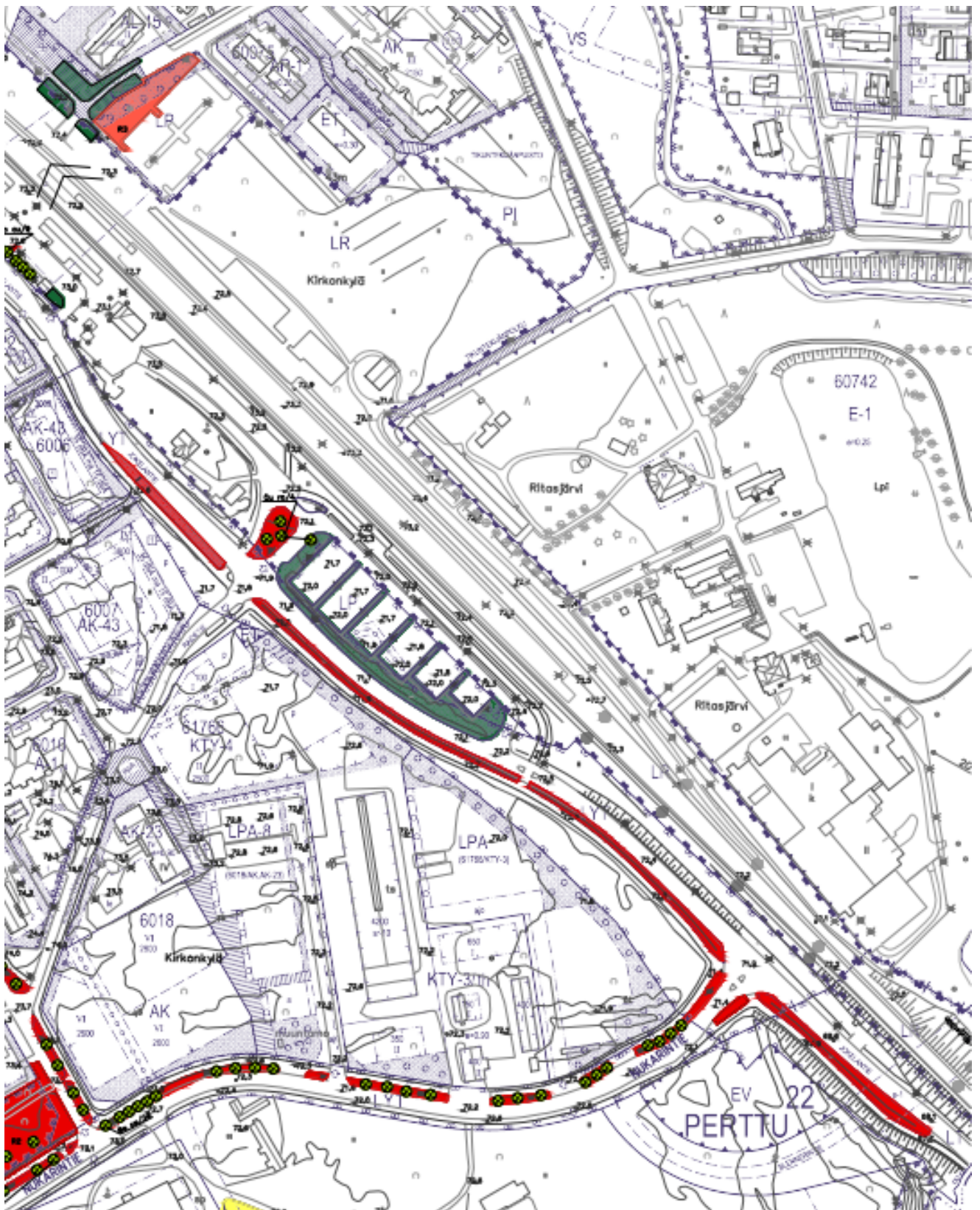

Kartta 15: Kolsanpuisto, Jokelantie ja Tiilimestarinkujan katuvihreä

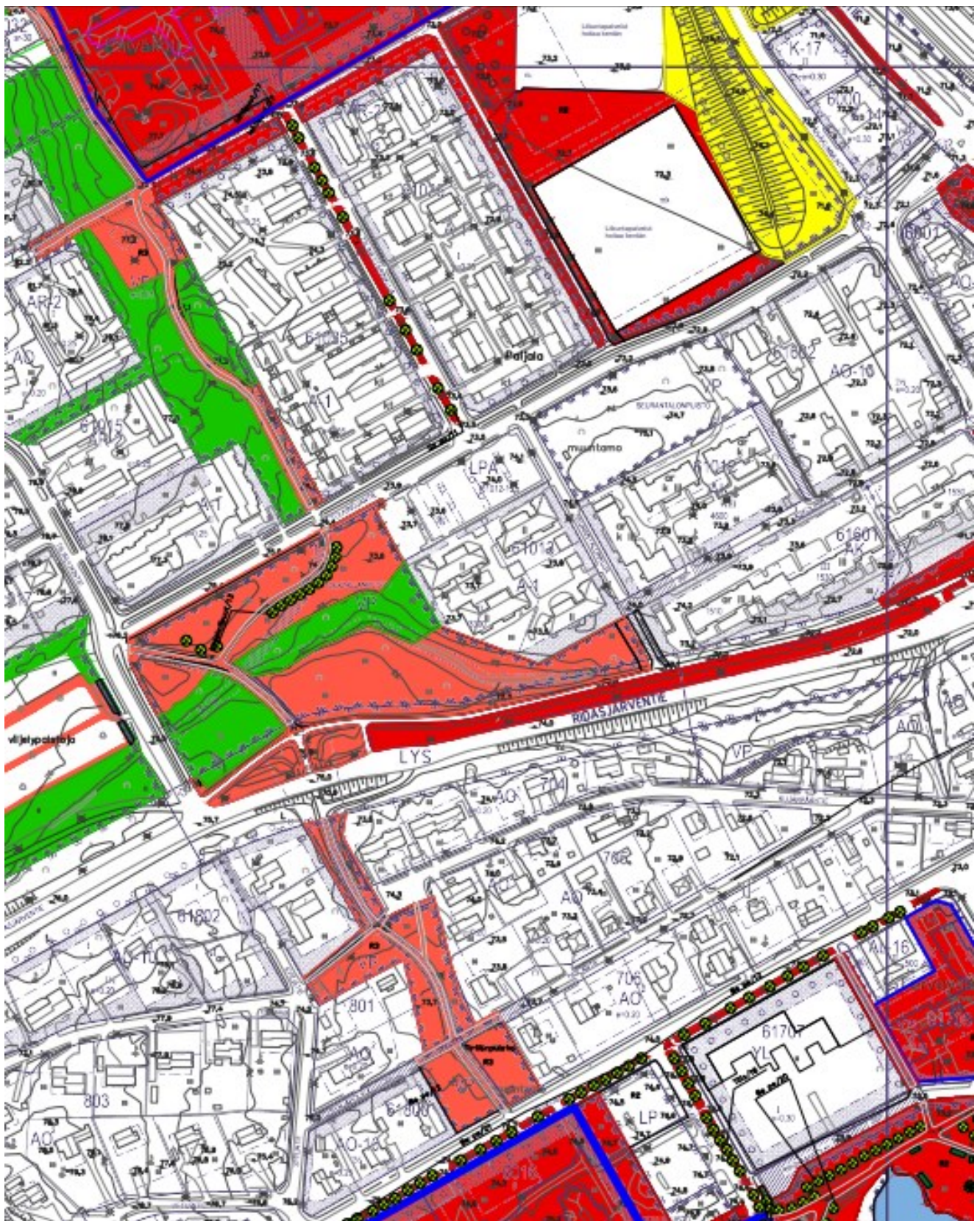
Kartta 16: Jokelantien liityntäpysäköintialue, katuvihreä ja pensasalueet

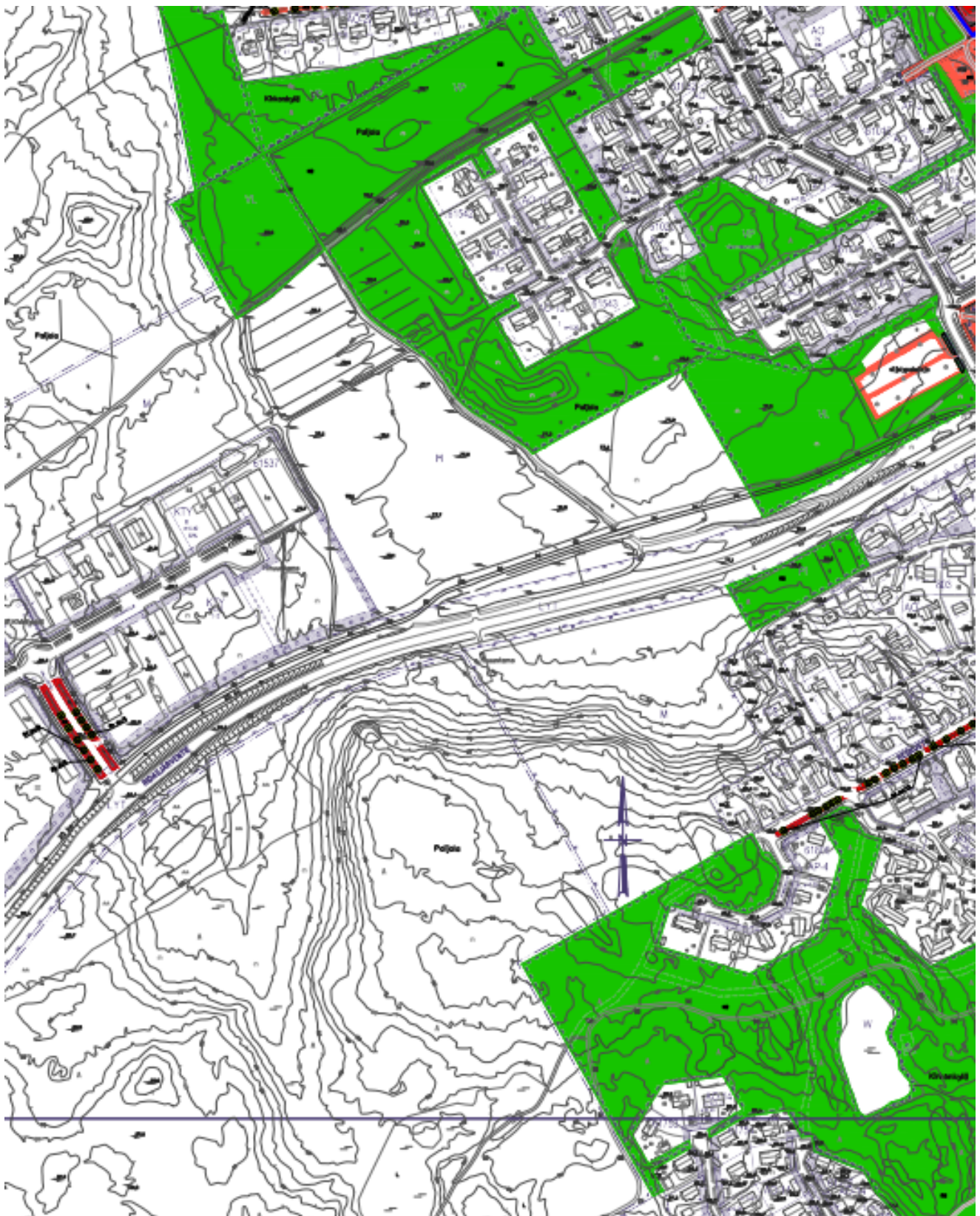
Kartta 17: Jokelantien katuvihreä, puut ja pensaat sekä Keskustien katuvihreä

Kartta 18: Ridasjärventien katuvihreä, Tolkinonpuisto ja Tirilänpuisto

Kartta 19: Viljelypalstat, Valluntien katuvihreä ja Keskustien pääty

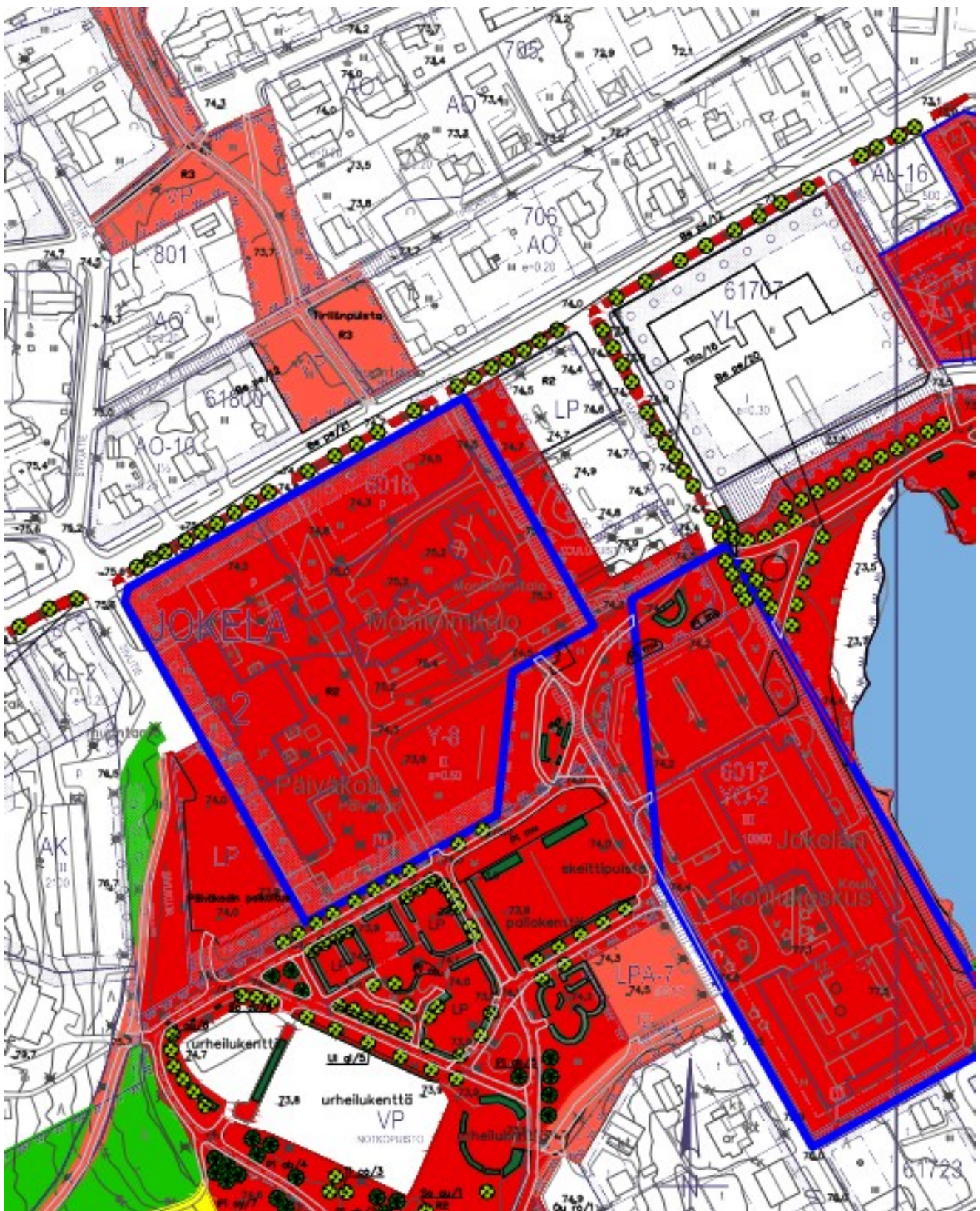

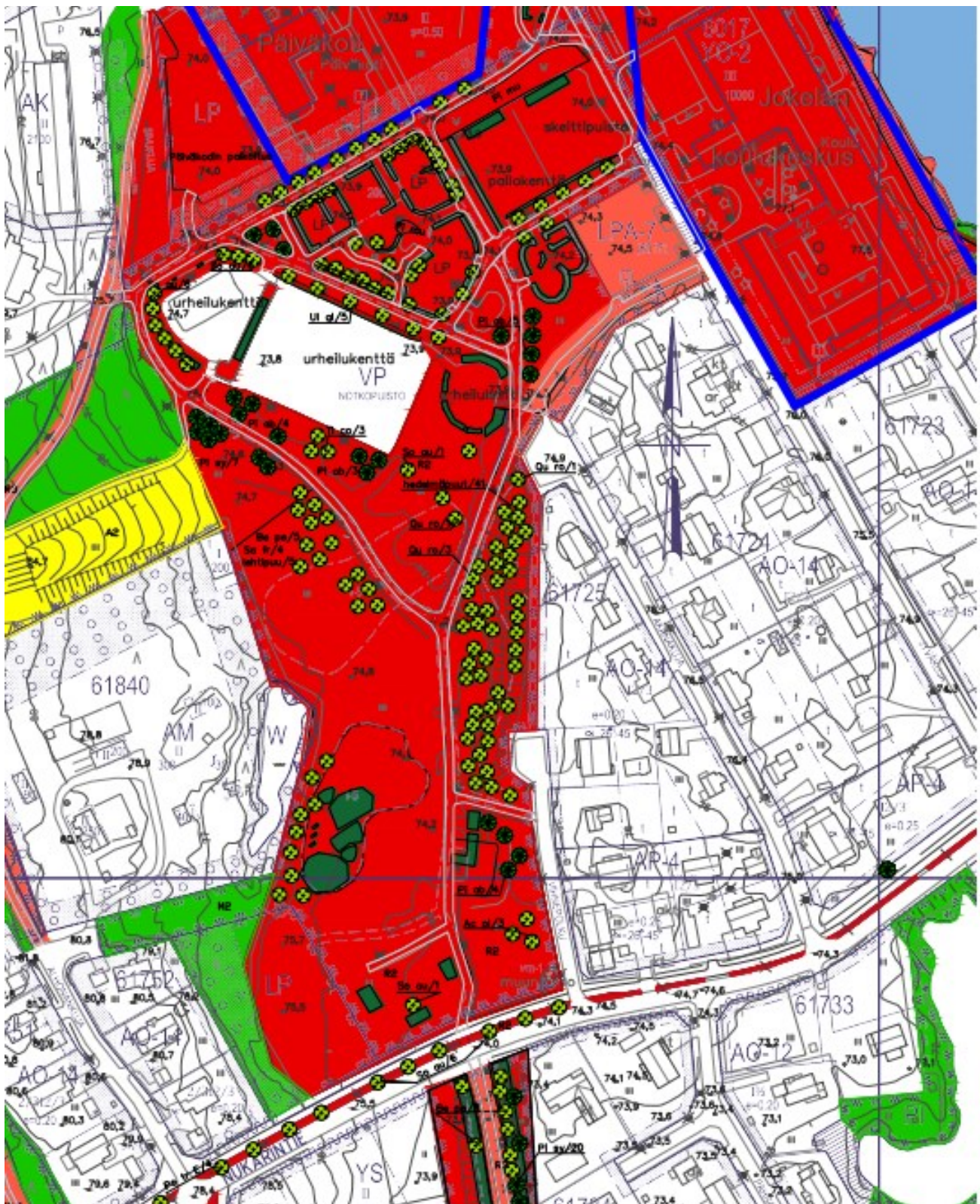
Kartta 21: Keskustien katuvihreää, Lampipolku ja Lammenkuja

Kartta 22: Keskustien katuvihreää, Jokelan koulu- ja Sivutien katuvihreää

Kartta 23: Notkokuisto ja liikunta-alueet

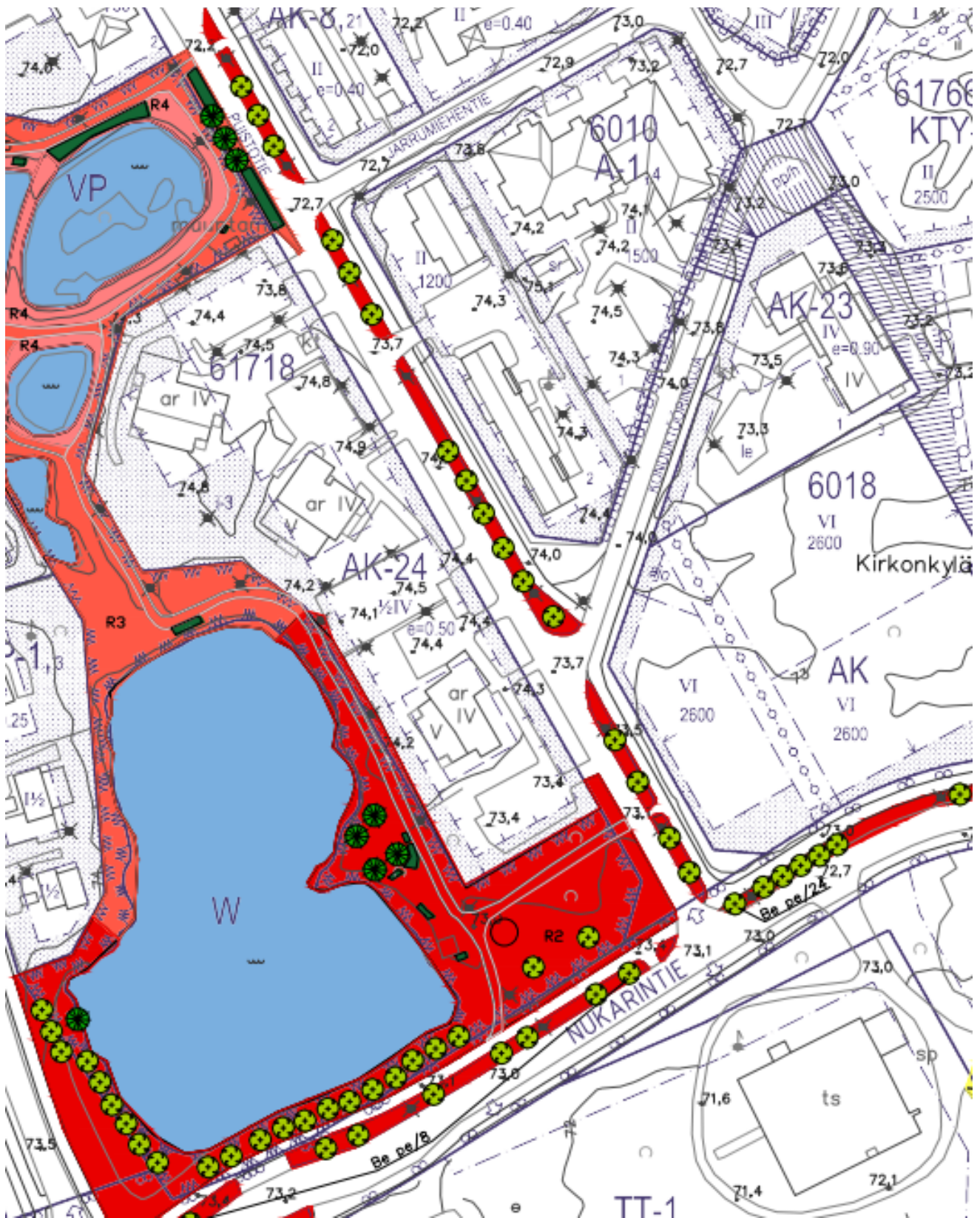

Kartta 24: Hurmeenpuisto ja Notkokuiston pulkkamäki

Kartta 26: Paul Chmelewskin puisto, Puustotien ja Nukarintien katuvihreä

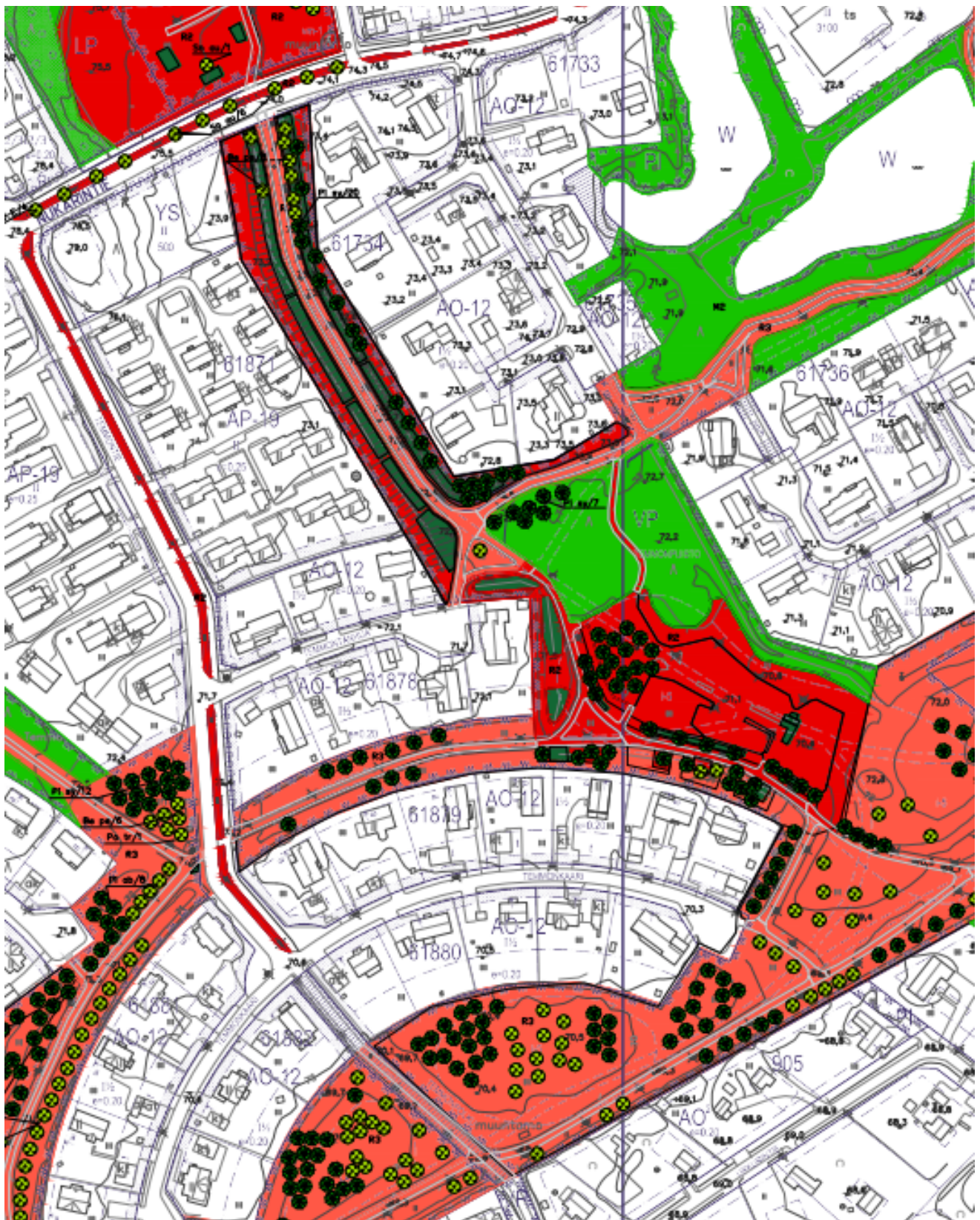
Kartta 27: Opintien katuvihreä, tapahtumakenttä ja polut

Kartta 28: Kaarteenranta ja Temmonpuisto

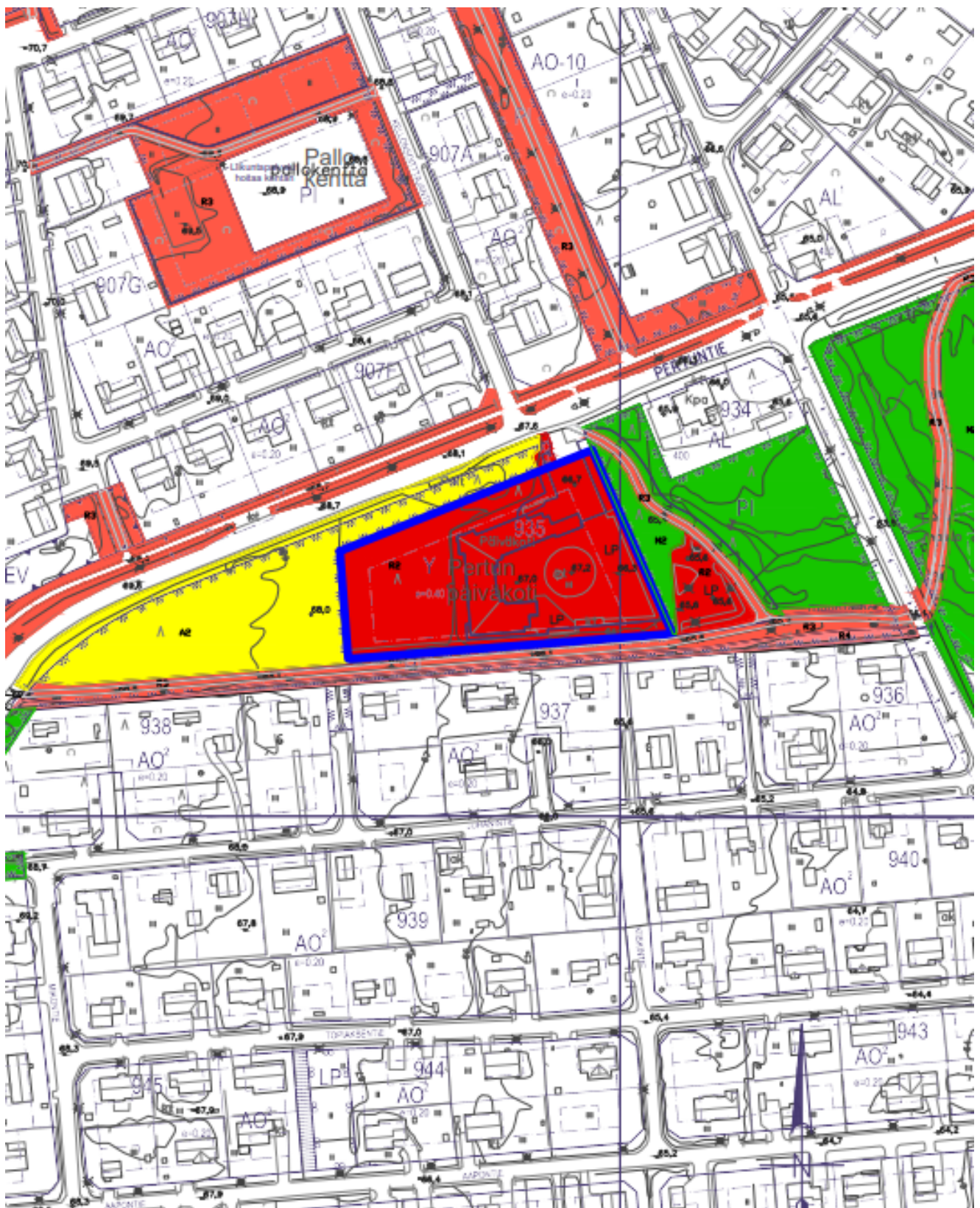
Kartta 29: Temmonpuisto ja Temmontien katuvihreä

Kartta 30: Mäkipuisto ja Temmon puistoalueet

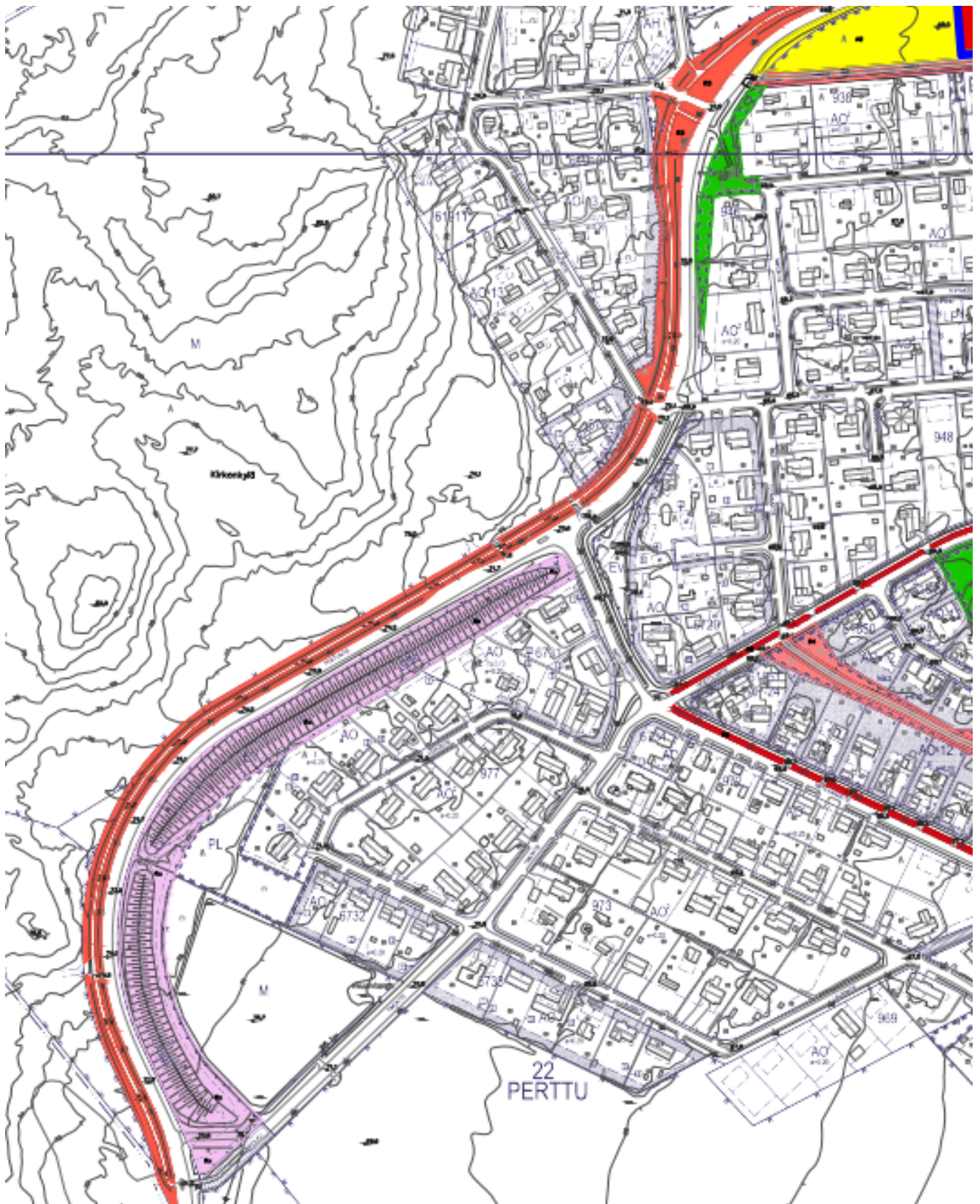
Kartta 31: Pertun päiväkoti ja pallokenttä sekä Pertuntien puisto

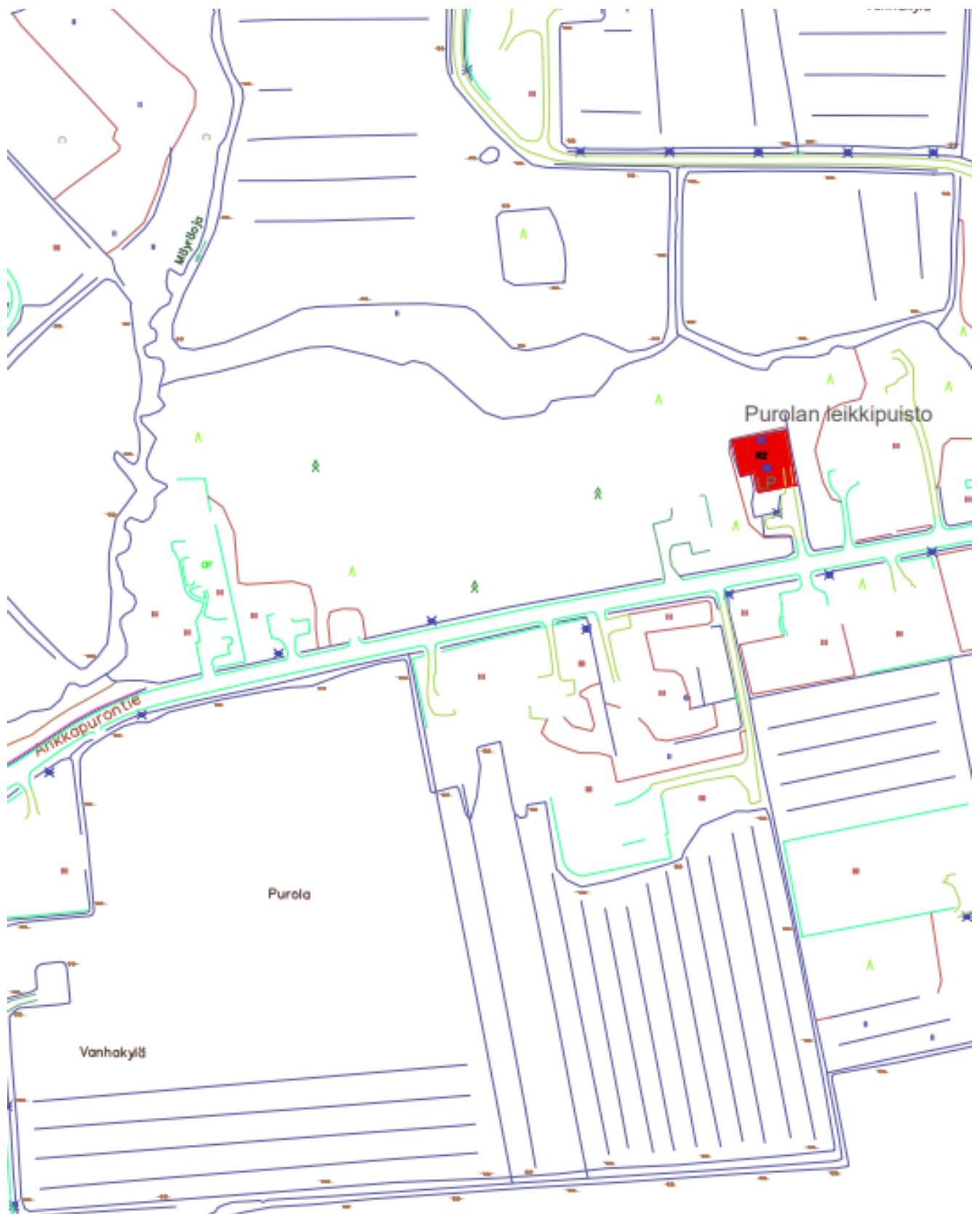

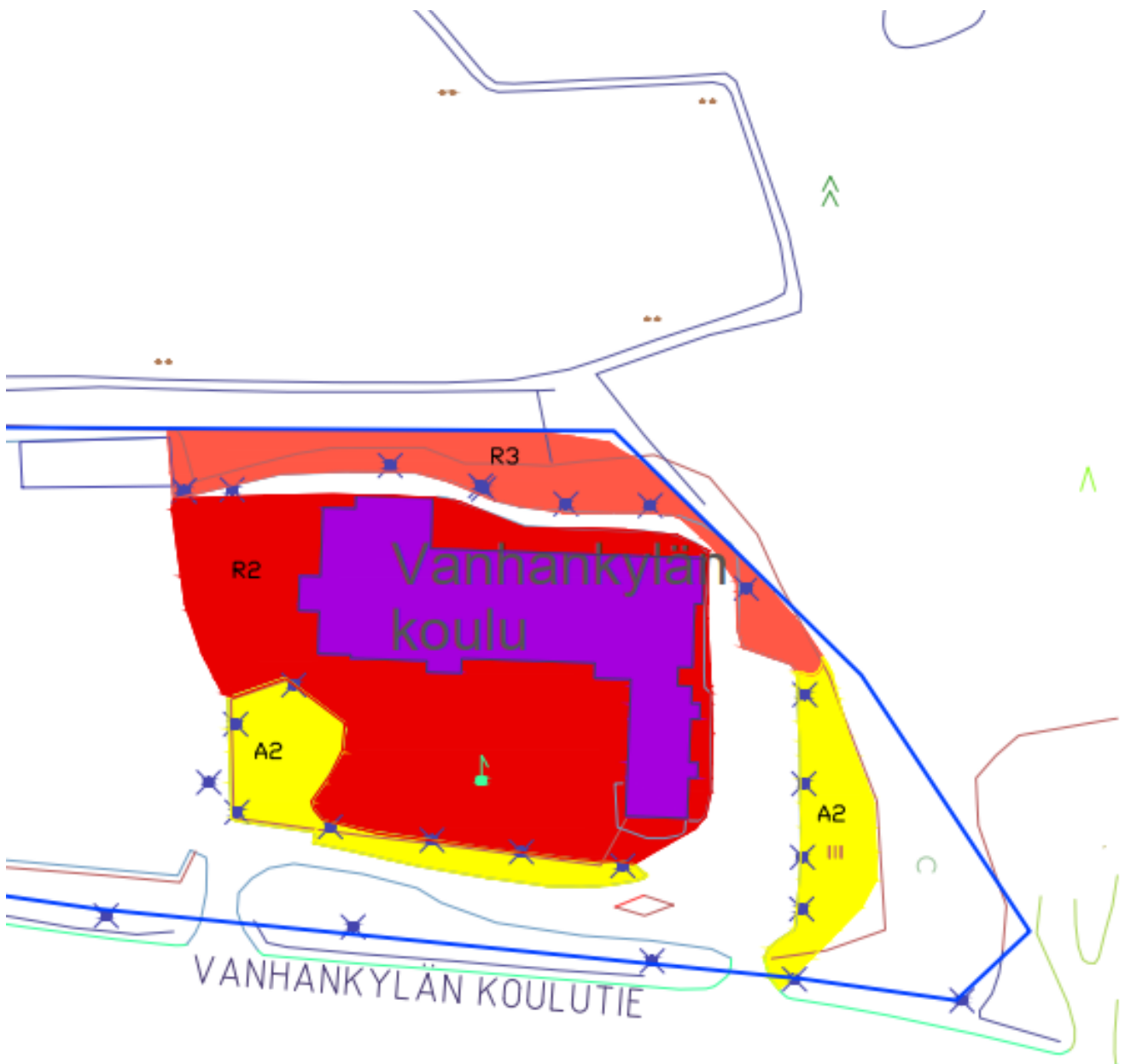
Kartta 33: Pertuntien katuvihreä ja melusuoja (muutosalue)

Kartta 34: Purolan leikkipuisto

Kartta 35: Vanhankylän koulu

Liite 2: Tuusulan kunnan suunnitelma viher- ja virkistysalueverkoston kehittämiseksi 2020; Jokelan alueen kehittämiskohteet

4.8 Jokelan kehittämiskohteet

Jokelan teollisuusalue (RKY): Arvokkaan kulttuuriympäristön käyttömahdollisuuksia pyritään parantamaan. Vanhoihin rakennuksiin etsitään uusia toimintoja, ja aluetta tarkastellaan myös kokonaisuutena. RKY-alueen arvoja on syytä vaalia. Elinvoimaisena kulttuuriympäristönä alue tarjoaisi Jokelalle ehdottoman vetovoimatekijän.

1. Puutarhakaupunki: Jokelaa kehitetään puutarhakaupunkina ja keskustaa tiiviinä puutarhakaupungin keskuksena. Radanvarsisijainti tukee puutarhakaupunkiaatteen toteuttamista. Myös keskusta-alueen tiiviisti rakennetussa ympäristössä kiinnitetään huomiota istutuksiin ja vihreään yleisilmeeseen.

2. Keskustan lampia kehitetään selkeämmin osaksi Jokelan julkisuuskuvaa. Päämääränä on toiminnallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen; lampien veden laadun ja veden virtauksien parantaminen, luonnon monimuotoisuuden edistäminen sekä maiseman ja virkistysarvojen kehittäminen. Lisäksi edistetään pääsyä lampien rantaan ja lampien ympärille kehitetään liikuntareittejä.

3. Palojoen varsi: Ranta-alueelle perustetaan luonnonsuojelualue. Luonnon kulumisen ehkäisemiseksi maastossa kulkemista on tarkoitus ohjata rantareitillä/luontopolulla.

4. Lilly Kajanus-Blennerin puisto: Jokelaan uudelle Peltokaaren asuinalueelle rakennetaan puisto, joka on saanut nimensä paikallisen tiilitehtailijan harpisti-vaimon mukaan. Ympäristöystävällisesti rakennettu puisto on täynnä aktiviteetteja. Kuntoilulaitteet ja leikkipuisto tarjoavat monipuolista tekemistä kaiken ikäisille.

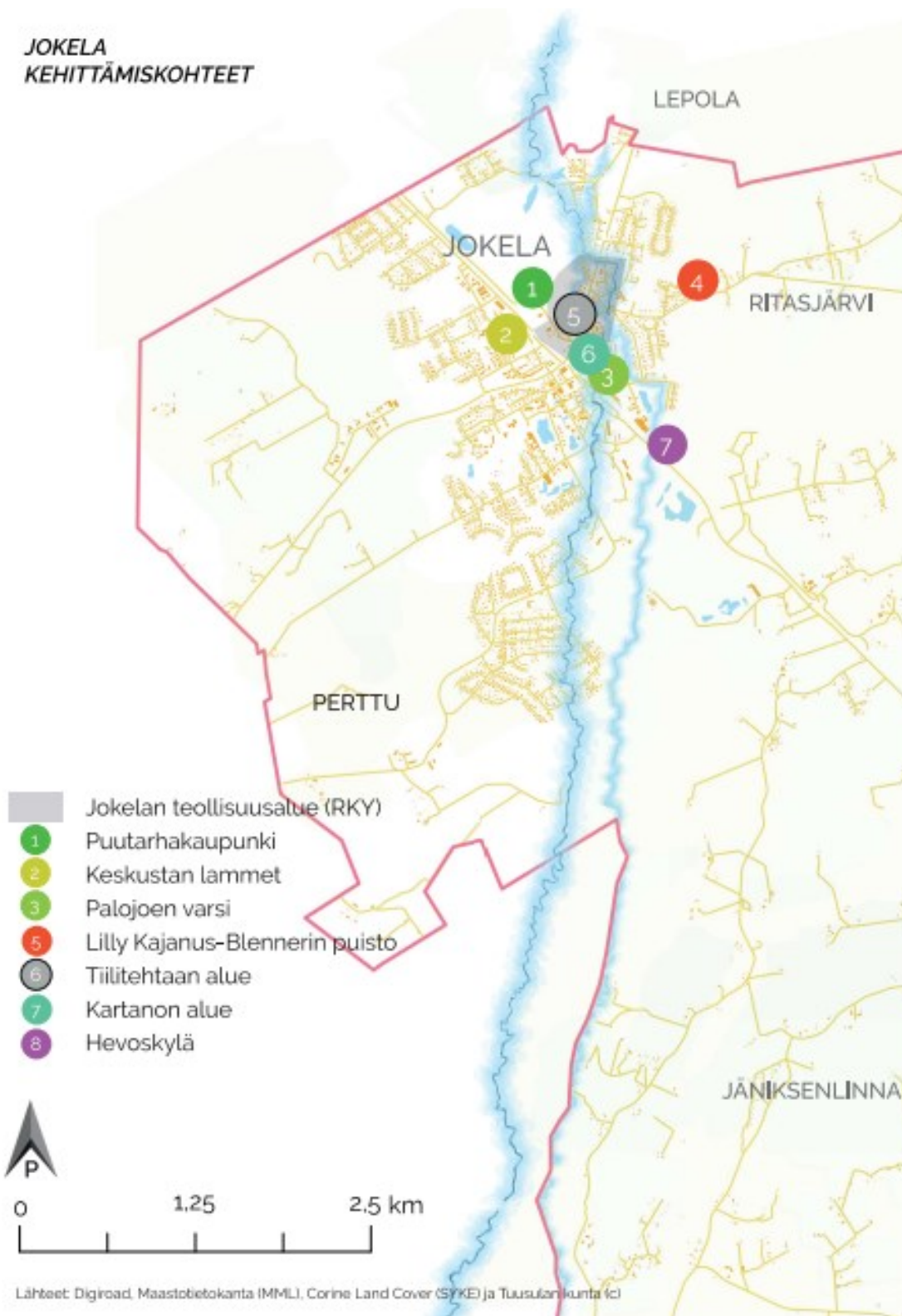
5. Tiilitehtaan alue: Tiilitehtaan alue muodostaa näkyvimmän osan Jokelan teollisuushistoriallisesta perinnöstä (RKY-alue). Alueelle etsitään uutta toimijaa, ja toimintaa, joka mahdollistaisi aktiivisen kehitystyön. Alueen merkitystä paikallisille pyritään korostamaan myös väliaikaisin toimenpitein.

6. Kartanon alue eli Laatikkotehtaan mäki: Jokelan keskusta laajenee tulevaisuudessa ensisijaisesti Nukarintien eteläpuolelle Kartanon alueelle. Alueella sijaitsee arvokkaan luontoympäristön lisäksi laatikkotehtaan arvokasta vanhaa rakennuskantaa, joka kytkeytyy tiiviisti Jokelan teollisuushistoriaan (RKY-alue). Alueella sijainnut vanutehdas vaurioitui palossa keväällä 2020.

7. Hevoskylä: Jokelan keskustan eteläpuolelle lähelle junarataa suunnitellaan Jokelan hevoskylää, jossa yhdistyvät asuminen, hevosharrastaminen, ja hevosliiketoiminta sekä muiden eläinten pito.

Kuva: Tuomo Halmetoja

Koko Tuusulan kunnan aluetta koskeva viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma:

<https://tuusula.cloudnc.fi/fi->

[FI/Toimielimet/Tekninen lautakunta/Kokous 20102020/Tuusulan viher ja virkistysverkoston keh\(26829\)](https://tuusula.cloudnc.fi/fi-Toimielimet/Tekninen_lautakunta/Kokous_20102020/Tuusulan_viher_ja_virkistysverkoston_keh(26829))